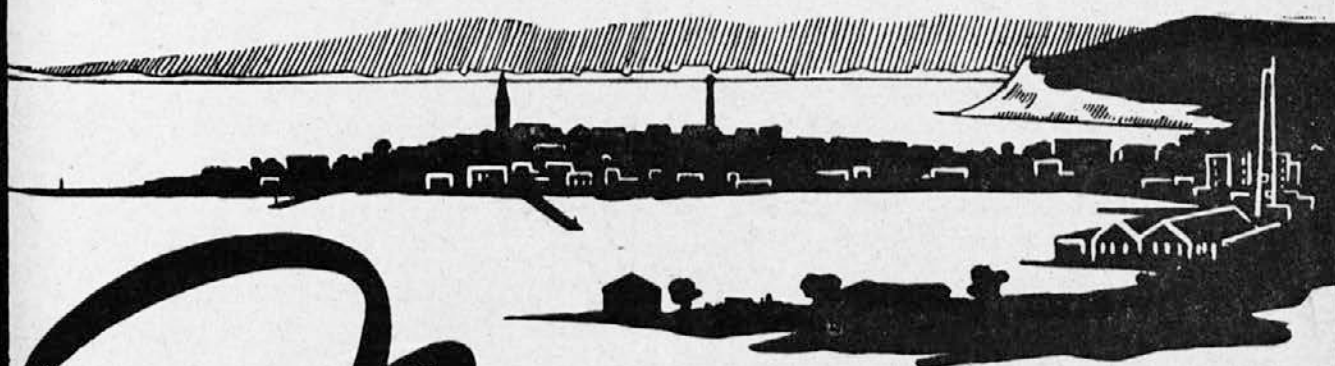

INTERNA IZDAJA

Naš glas

LETNIK IV

Št. 1

GLASILO KOLEKTIVA DELAMARIS IZOLA

VSEBINA

Zvonko Grahek: Ob združitvi ribiške flote	1
Zvonko Grahek: Kako bomo po novem obračunavali osebne dohodke	2
Janek: Pravilniku	3
Avgust Brezavšček: S sej DS in UO	4
Davorin Rešičič: Občinski ljudski odbor je zasedal	11
Avgust Brezavšček: Še enkrat stanovanja	13
Lucijan Leban: Domače tržišče s svežimi morskimi ribami	14
Avgust Brezavšček: Nova šola v Izoli	16
Miro Banovac: Ekonomske enote in disciplinski postopek	18
Tomaž Pavletič: Pričeli smo z debatnimi večeri	20
Ludvik Ferk: O delu pevskega zbora »DELAMARIS«	21
Ado Makarovič: Pristanišče ali luka Koper?	22
Rajko Makovec: Nekaj vtisov iz Turčije	23
Ado Makarovič: O zgodovini slovenskega ribištva na Jadranu	24
Vili Može: Najboljša posadka v letu 1961	26
Sonja Makarovič: Prave počitnice	26
Avgust Brezavšček: Pred volitvami v delavski svet	28
Miro Banovac: Fluorografija — sredstvo za odkrivanje naših bolezni	29
Avgust Brezavšček: Čigavi so otroci	30
Brigadirka Kariola: Spomini na delo v brigadi	31
Miro Štrancar: Nasveti za nogometne tekme	31
Zvonko Grahek: Gospodarski abecednik	32
Miro Banovac: Vprašanja in odgovori	34
Miro Banovac: Križanka	35

Zvonko GRAHEK:

Ob združitvi ribiške flote

Ob koncu lanskega leta smo dosegli pomemben uspeh, ko se je podjetje »Riba« Izola priključilo našemu podjetju. Čeprav gre v pravnem in organizacijskem pogledu za priključitev, je to dejansko združitev slovenskega ribiškega brodograditeljskega in ribičev na njem.

Koliko je združevanje podjetij umestno, lahko presojamo po treh glavnih vidikih:

— glede na povečanje ekonomičnosti poslovanja oziroma glede na zniževanje poslovnih stroškov,

— glede na izboljšanje kvalitete poslovanja oziroma tehnološkega procesa in

— glede na bodoči poslovni razvoj.

Čeprav prihajajo v poštev tudi pri tej združitvi vsi trije činitelji in vsi trije govore za združitev, je v našem primeru vsekakor glavni pomen te združitve prav v bodočem razvoju našega ribištva.

Že iz komunalno urbanističnega vidika našega mesta je bilo skoraj nevzdržno, da bi vzdrževali dva ribolovna centra, katerih vsak bi imel svoje vzdrževalne objekte. Naša obala je tako majhna, da jo moramo racionalno izkoriščati. Še posebej velja to za Izolo in njeno obalo.

Morski ribolov nikakor ni zanimiv le za ribjo predelovalno industrijo. Z narodno gospodarskega vidika je gotovo njegov prvotni namen oskrba široke potrošnje s svežimi ribami. Čeprav so bili v tem pogledu zadnja leta doseženi lepi rezultati, z njimi nikakor ne moremo biti zadovoljni. O tem nam pričajo statistični podatki, ki nam povedo, da je bila prodaja svežih rib na eni strani in ribjih konserv na drugi strani v trgovski mreži v Sloveniji naslednja:

	Svežih rib		Ribjih konserv	
	ton	indeks	ton	indeks
leta 1958	460	100	332	100
leta 1959	699	152	445	134
leta 1960	735	160	574	173
leta 1961				
I. polletje	310		350	

Prodaja ribjih konserv je torej hitreje napredovala kot prodaja svežih rib. To pove, da je bila organizacija prodaje konserv močnejša od organizacije prodaje svežih rib. Pri tem moramo seveda upoštevati, da je širitev prodajne mreže pri svežih ribah dosti težja

kot pri ribjih konservah. Konserve lahko čakajo na kupca skoraj neomejen čas in v vsakem lokalnem, pri svežih ribah pa to seveda ni mogoče. Vsekakor pa razmerje med prodanimi količinami svežih rib in konserv ni zadovoljivo. Resnica je, da trgovec meri svoj idealizem skozi denar. Nikakor pa ta resnica ne sme veljati v vsakem primeru. Tak primer je tudi pri svežih ribah, ki bi morale biti zaradi svoje vsebine ena od osnovnih ljudskih hranil. V novih pogojih bomo lahko storili več in bomo tudi morali storiti, če hočemo izvršiti svojo narodno dolžnost.

Pri obravnavi problema svežih rib kaj radi zapademo v nasprotujoča si stališča; pri enem menimo, da mora ribolov služiti predvsem industriji in šele potem, ko to zadovolji, široki potrošnji. Drugo stališče pa je nasprotno. Jasno je, da sta obe stališči ozki in ju povzročata bolj osebna zainteresiranost in neobjektivno poznavanje stvari kot pa objektivna ocena. S takih ozkih gledišč pa seveda lahko nastanejo ukrepi, ki niso koristni.

Z združitvijo ribolova so nastale možnosti, da odnose med oskrbo industrije in široke potrošnje aktivno in objektivno urejemo.

To urejanje odnosov pa bo le tedaj uspešno in ne bo šlo v škodo niti enega niti drugega področja, če bomo širili tudi svoje ribolovne zmogljivosti. Z gospodarsko dejavnostjo je podobno kot s človekovo dejavnostjo. Izkušnja govori, da človek, ki ne napreduje, nazaduje. Mirovanja ni. Tako je tudi v gospodarskem razvoju. Postaviti si bomo morali čvrst in realen plan razvoja našega ribolovnega obrata. K temu nas sili tudi gospodarski razvoj. To gotovo ni lahka zadeva. Zato bi bilo nespametno, iskati kar takojšnje rešitve. Vsekakor moramo takoj pričeti z resnim študijem razvoja. V sklopu našega podjetja so prav gotovo možnosti, da bomo ribiško floto iz leta v leto krepili. Naša dolžnost je torej, da storimo čim več in upravičimo združitev.

Z združitvijo smo dosegli tudi velike možnosti za vzgojo mladih ribiških kadrov. Koncentracija obstoječih sredstev in strokovnih moči je osnova, na podlagi katere lahko sistematično rešimo tudi to vprašanje.

V mnenju, da je jugoslovanski ribolov sedaj v neki kompleksni krizi, ki zajema finančno, investicijsko, kadrovsko in strokov-

270/62

11434

no stran ribolova, je gotovo dosti resnice. Naša dosedanja praksa pa nas uči, da moramo bolj kot pri drugih sami iskati ustrezne rešitve in koncepcije. Do teh pa lahko pridemo le s stalnim in sistematičnim pro-

učevanjem na vseh navedenih področjih. Stroškov za to nam ne sme biti žal. Uspehu, ki smo ga dosegli z združitvijo, bodo potem sledili novi uspehi. Vsemu pa bo osnova naše združeno ribiško brodogradnje.

Zvonko GRAHEK:

Kako bomo po novem obračunavali osebni dohodek?

Novi pravilnik o delitvi osebnih dohodkov nam je prinesel toliko novosti, da bomo morali njegova načela in določila kar naprej obravnavati, če bomo hoteli imeti od njega tiste koristi, ki nam jih lahko da. To pot bomo obravnavali, kako bomo po novem obračunavali osebne dohodke.

Ekonomске enote, ki bodo ob koncu meseca imele na zalogi nepredelani material, nedokončane ali končane izdelke, bodo morale inventirati te zaloge po komisijah, ki jih bodo same imenovali, če bodo hotele, da se jim bo ta proizvodnja štela med priznana delo. Ob koncu vsakega tromesečja bodo opravljale te inventure popisne komisije, ki jih bo imenoval upravni odbor. Menjavanje popisnih komisij bo potrebno zato, da se omogoči objektivno prikazovanje zalog. Ekonomске enote morajo te inventure predložiti obratnemu knjigovodstvu do 3. v naslednjem mesecu. Vrednost priznanega dela — kvoto osebnih dohodkov ekonomске enote — bomo ugotavljali tako, da bo obratno knjigovodstvo sestavilo spisek mesečnega dosežka vsake ekonomске enote. Ta spisek bo sestavljen po naslednji formuli:

1. polizdelki in izdelki, priznani z izdajnicami izdelka,
2. polizdelki in izdelki na zalogi ob koncu meseca,
3. skupaj 1 in 2,
4. manj polizdelki in izdelki na zalogi na začetku meseca.

Ta formula velja samo za proizvodne ekonomске enote. Za ostale ekonomске enote bodo formule prilagojene kriterijem, ki so določeni zanje.

Obratno knjigovodstvo bo spiske dosežkov predložilo analitsko planskemu oddelku, ki jih bo na podlagi cenikov iz pravilnika ocenil. Ta obračun bo razmnožen. Original bo dobila ekonomska enota za potrditev, kopijo pa bo dobilo knjigovodstvo osebnih dohodkov. Ekonomске enote bodo morale te obračune takoj pregledati in napake takoj reklamirati, da ne bi utrpeli nepotrebne škode v osebnih dohodkih. Ekonomске enote bodo morale te obračune dobiti do 6. v mesecu.

Ekonomске enote bodo individualne dosežke evidentirale na isti način kot doslej, le da bodo ti odslej izraženi v točkah in ne v denarju. Tistim delavcem, ki bodo nagrajevani po času, bo dovolj evidentirati ure in

vrsto ur, tistim pa, ki bodo delali po učinku, bo treba evidentirati dosežene točke.

Posebej velja poudariti, da bi bilo v nasprotju z duhom novega pravilnika o delitvi osebnih dohodkov, ko bi se podjetje za redna dela dogovarjalo s tistimi delavci, ki jih bodo izvrševali, za individualni akord. Sistem cenikov, veljaven za ekonomsko enoto kot celoto in ne za posameznika, ter sistem točk negirata individualno obravnavo zaslužka, temveč postavljata vsako delo kot družbeno in kompleksno v okviru ene ekonomске enote. V tem je velika pozitivnost tega sistema in bomo morali to še natančneje obravnavati.

Oddelek za obračun osebnih dohodkov bo v novem sistemu postal pravo knjigovodstvo osebnih dohodkov. To knjigovodstvo bo točke iz dnevnih izkazov dela knjižilo na mesečne osebne kartone delavcev v treh kolonah. V prvi koloni bodo točke za delo v materialni ekonomski enoti, v drugi koloni pa točke za delo v drugih ekonomskih enotah (na podlagi napotnic za delo). V tretjo kolono se bodo knjižili fiksni zneski, ki jih bo delavec prejel iz kakršnegakoli naslova. Ob koncu meseca bo knjigovodstvo osebnih dohodkov vse mesečne osebne kartone delavcev ene ekonomске enote seštelo in nato sestavilo spisek vseh teh seštevkov. Skupni seštevek točk na tem spisku bo v prvi koloni povedal, koliko točk so delavci te ekonomске enote dosegli z delom v svoji ekonomski enoti. Druga kolona pa bo izkazovala, koliko točk so ti delavci dosegli z delom v drugih ekonomskih enotah.

Knjigovodstvo osebnih dohodkov bo sestavilo še poseben spisek točk iz napotnic za delo. Ta spisek bo prikazoval obremenjevanje med ekonomskimi enotami zaradi posojanja delavcev. Ta obračun bo sestavljen takole:

Št. napotnice	EE A	EE B	EE C
1835	— 800	—	+ 800
1836	— 200	+ 200	—
1788		— 100	+ 100
1789	+ 200	— 200	
1485	+ 100		— 100
1486		+ 100	— 100
Skupaj	— 1000 + 300	— 300 + 300	— 200 + 900

Rezultati, ki so v tem obračunu izkazani z minus, bodo morali ustrezati seštevk

druge kolone v spisku mesečnih osebnih kartonov.

Knjigovodstvo osebnih dohodkov bo moralo, preden bo prešlo na končni obračun osebnih dohodkov, sestaviti še obračun osebnih izdatkov, ki bremene ekonomsko enoto in ki se priznavajo delavcem v fiksnem znesku (presežek dnevnice, ki gre na osebne dohodke, presežek kilometrine, ostali izdatki).

Obračun dodatkov, ki povečujejo kvoto osebnih dohodkov ekonomske enote v breme kolektivnega čistega dohodka (posojilo, do-

tacije, dodatek za nadurno delo ob izrednih priložnostih, če je ta dodatek izrecno priznan. Ta dodatek bo moral biti na nalogo za nadurno delo priznan v denarnem znesku). V ta obračun ne bodo prišli tisti dodatki iz kolektivnega čistega dohodka, ki imajo čisto osebni značaj (nadomestilo za letni dopust, socialni dodatek itd.).

Ko bodo vsi ti obračuni sestavljeni in se bodo ujemali, bo knjigovodstvo osebnih dohodkov prešlo k obračunu vrednosti točk. Ta obračun bodo sestavljali po temle obrazcu:

	EE A točke din		EE B točke din		EE C točke din	
1. po ceniku del	50.000		127.000		200.000	
2. priznani dodatek	+ 1.000		—		+ 10.000	
3. fiksni osebni izdatki	— 3.000		— 2.000			
4. točke v svoji EE	9.000		24.700		99.800	
5. drugi delali v EE	1.000		300		200	
6. skupaj	10.000	48.000	25.000	125.000	100.000	210.000
7. vrednost točke	4,8		5,—		2,10	
8. prenos točk in din pod točko 5:						
iz EE A	— 1.000	— 4.800	+ 200	+ 960	+ 800	+ 3.840
iz EE B	+ 200	+ 1.000	— 300	— 1.500	+ 100	+ 500
iz EE C	+ 100	+ 210	+ 100	210	— 200	— 420
9. končni obračun	9.300	44.410	25.000	124.670	100.700	213.920
10. vrednost točke	4,77		4,98		2,12	

Knjigovodstvo osebnih dohodkov nato obračuna s tako ugotovljeno vrednostjo točke dosežene točke delavcev in jih vknjiži na osebni mesečni karton ter plačilno listo. V plačilno listo se v določene kolone vknjižijo še drugi prejemki, ki gredo v breme kolektivnih osebnih izdatkov.

Za vsako ekonomsko enoto se sestavlja posebna plačilna lista, v katere seznamu so le člani ekonomske enote. V plačilno listo morajo biti vpisani vsi osebni dohodki, ki jih prejmejo delavci ekonomske enote, ali pa ki gredo v breme ekonomske enote. V primeru, da prejme kateri delavec osebni dohodek kot nagrado iz kolektivnega osebnega dohodka ali pa za delo, ki ni v zvezi z dejavnostjo ekonomske enote, morajo biti ti prejemki izkazani v posebnih kolonah oziroma v posebni plačilni listi.

Knjigovodstvo ekonomske enote vodi posebno evidenco skupnih osebnih dohodkov ekonomske enote, pri čemer knjiži na podlagi prej navedenih obračunov in plačilne liste dosežene dohodke v breme, izplačane dohodke pa v dobro. Knjigovodstvo osebnih dohodkov je dolžno skrbeti za to, da ima ekonomska enota kritje za izplačane osebne dohodke. V primeru primanjkljaja mora takoj obvestiti ekonomsko enoto.

Ekonomske enote imajo pravico kadarkoli pogledati v obračun osebnih dohodkov. Na-

men tega članka je prav v tem, da poučimo ekonomske enote, kje in kako lahko najdejo potrebne podatke v teh obračunih.

JANEK:

Pravilniku

(Prosto po Prešernu)

*Dolgost pravilnikov je naših kratka,
kaj znanih že zasula je lopata,
dokler je živ, se le po njemu »šlata«,
ko slednjič se za njim zaprejo vrata.*

*Pred smrtjo ne obvar'jejo ga člani,
ne more uiti kritiki strupeni,
ne odpoditi svojega grobarja,
ki si od rojstva sem ga sam ustvarja.*

*Naj zmisli, kdor od njega si obeta
kaj več kot b'lo morda je prejšnja leta
da preden ga boš siromak dojel
pravilniku bo navček že zapel.*

*Zna biti da se kdo bo trudil,
da zvedel bi, koliko bo zaslužil,
a v točke, faktorje, tabele skrito
nam bo baje čez leto dni odkrito.*

S sej DS in UO

S SEJ DELAVSKEGA SVETA

Na 29. seji je delavski svet temeljito obravnaval že znani predlog o združitvi podjetja »Ribe« z »Delamarisom«, oziroma pripojitvi »Ribe« h kombinatu. Obširno je govoril o tem glavni direktor tovariš Franc Karo, zato povzemamo iz te razprave nekaj najbistvenejših stvari. O tej združitvi je razpravljal že upravni odbor na svojih zadnjih dveh sejah in menil, da bi bila združitev za razvoj naše industrije koristna. Združitev je zavlačevala predvsem bojazen, da bo oskrba domačega trga s svežimi ribami zapostavljena pred potrebami industrije. Praksa je to ovrгла, saj je znano, da prinaša prodaja svežih rib več kakor prodaja konzerviranih.

Sedaj je Občinski ljudski odbor Izola ponovno predlagal združitev. Komisija, ki bi jo sestavljali po štirje člani iz vsakega podjetja, naj bi proučila predlagano pripojitev. Za vsako podjetje pa naj bi predlagali v to komisijo še nekoga izven podjetja. Pri našem kombinatu so bili predlagani v to komisijo: komercialni direktor tovariš Lojze Lesjak, šef gospodarsko-računskega sektorja tovariš Zvonko Grahek, glavni direktor tovariš Franc Karo in Ivan Lešnik od Izvršnega sveta LRS. Ta komisija obeh podjetij se je sestala, a ni sklenila nič konkretnega, pač pa je zadolžila tovariša Zvonka Grahka iz kombinata in tovariša Lucijana Lebana iz podjetja »Ribe«, da zbereta podatke, ki so potrebni za dokončno odločitev. Iz pripravljenih podatkov je razvidno, da je združitev vsekakor utemeljena.

Važna stvar, ki sili k združitvi, je tudi ulov ribe na Atlantiku. O tem je komisija že razpravljala in bila mnenja, naj bi podjetje kupilo ladjo, katere vrednost znaša približno 400 milijonov dinarjev. S to ladjo bi poskusili srečo na Atlantiku, in če lov ne bi uspel, bi ladjo prodali, s čimer ne bi izgubili ničesar.

Ob združitvi bi tudi odpadla taka delovna mesta, ki so bila doslej potrebna zaradi dveh podjetij. Pri tem moramo poudariti, da se ni treba nikomur bati, da dela ne bi dobil, četudi bo prišlo do reorganizacije in premetitve kadra. Znano je, da tudi ob formiranju sedanjega kombinata ni bilo nikomur odpovedano delovno razmerje, ampak je zmanjšanje števila članov kolektiva povzročil normalen odtok delavcev in nameščencev in da le določen čas nismo sprejemali novih. Na ta način se je število zaposlenih ob združitvi do danes zmanjšalo za 300 ljudi. Kljub temu pa se je proizvodnja v tem času povečala. Torej sta osnovni cilj in vzrok, ki govorita za združitev, znižanje režije in znižanje proizvodnih stroškov. To je brez dvoma velika pridobitev, od katere bosta imela koristi kolektiv in komuna. K besedi se je prigriglasilo še več članov kolektiva, ki so dopolnjevali

izvajanje glavnega direktorja, in ni bilo nikakih pomislekov proti združitvi. Vprašanje je nastalo le, kako naj se to izvede, da bo celoten postopek odraz demokratičnega samoupravljanja in odraz volje obeh kolektivov. Prav bi tudi bilo slišati mnenje kolektiva »Ribe«, ne samo predstavnikov, tako da ne bi mogli kasneje komu očitati, da je bilo karkoli storjenega za zaprtimi vrati ali nekje na vrhu. Četudi je kolektiv o vsej stvari na ta ali drug način seznanjen o pripravah za združitev, saj se o tem govori že dalj časa, bo nujno treba o stvari razpravljati po ekonomskih enotah in šele potem sprejeti dokončni sklep. Po obširni razpravi je bil sprejet naslednji sklep: Delavski svet se strinja, da se združita kombinat »Delamaris« in podjetje »Riba«. Za to združitev naj se poišče najprimernejša oblika, združitev ali pripojitev, kar bo pač najbolj ustrezalo obema podjetjema ter je v danih pogojih najprimernejše in najceneje. Končni sklep o tem pa naj bo sprejet na eni prihodnjih sej delavskega sveta. Zato naj bo prihodnja seja sklicana skupno z delavskim svetom podjetja »Riba«, tako da bodo člani »Delamarisa« slišali mnenje iz podjetja »Riba«, tovariši iz »Ribe« pa mnenje delavskega sveta iz »Delamarisa«. Sklep, ki bo sprejet na tej skupni seji, naj bo dokončno veljaven. Družbenopolitične organizacije pa bodo v tem času ob sodelovanju organov samoupravljanja in uprave poskrbele, da bo kolektiv lahko izrekel svoje mnenje.

Dalje je bil obravnavan pravilnik o delitvi čistega dohodka in razpolaganje s sredstvi podjetja. Pravilnik je bil že pred tem obravnavan, saj so ga člani delavskega sveta dobili že prej, zato smo obravnavali samo pripombe, ki so jih na ta pravilnik dali razni predstavniki kolektiva, ekonomske enote in člani delavskega sveta. Sklep, ki je bil po tej razpravi sprejet, je naslednji:

»Pravilnik o delitvi čistega dohodka in razpolaganje s sredstvi podjetja je sprejet z vsemi pripombami, ki so vnesene v ta zapisnik. Tričlanska komisija: Teodor Čok, inženir Gabrijel Cotič in Italo Delore, naj prouči kadrovske in organizacijske stanje orodjarne in strojnega oddelka ter dostavi predlog delavskemu svetu. Komisija: Zvonko Grahek, Mihael Kolenc, Andrej Stres, Tihomil Javoršek in Mara Seražin, pa je določena, da ta pravilnik vskladi s pravilnikom podjetja »Ribe« in morebitne predloge dostavi delavskemu svetu kombinata. V komisijo za sestavo poslovnika o poslovnih odnosih med ekonomskimi enotami, poslovnem redu znotraj ekonomskih enot in poslovanju ekonomskih enot samih so imenovani naslednji tovariši: Zvonko Grahek, Miro Banovac, Viljem Bordon, Marija Valenčič in inž. Bogomir Cotič. Komisija naj osnutek tega poslovnika

predloži delavskemu svetu do 30. januarja 1962.«

Obravnavana in zavrjnena je bila pritožba tovarišice Dragice Leksič, ki se pritožuje delavskemu svetu glede stanovanja. Delavski svet je ponovno proučil njeno zadevo in potrdil svoj prvotni sklep.

Na tej seji je bilo tudi dogovorjeno, kako bo naš kombinat sodeloval na novoletnem sejmju v Izoli ter pri proslavi 20. obletnice ustanovitve JLA.

Odobreno je bilo plačilo stroškov za seminar, ki so se ga udeležili člani našega kolektiva lansko pomlad v Strunjanu.

V breme sklada skupne porabe smo izdali Odredu jadranskih stražarjev v Izoli za smučarski tečaj, ki ga je le-ta organiziral v Gorjušah, 100 doz ribjih konserv, 10 kg marmelade, 50 doz turistične pastete in 50 zavitkov juhe s testeninami.

Dne 27. decembra 1961 je bila pri predsedniku občine tovarišu Srečku Vičiču ob navzočnosti še nekaterih predstavnikov komune svečana podelitev spominskih plaket najboljšim vozačem-šoferjem. Značke je delil zastopnik Tajništva za notranje zadeve. Med odlikovanci so tudi trije člani našega kolektiva, in sicer: Pino Pobega, Dušan Prodan in Marijan Kocjančič.

Delavski svet kombinata je razen čestitk poslal vsakemu odlikovancu še 10.000 din.

V skladišču je počil salonitni bazen in iz njega je izteklo 8.560 kg slivove pulpe, ki jo je delavski svet odpisal.

Po sporazumu med gospodarsko-računskim sektorjem in komercialo bodo v letu 1962 potniki kombinata nagrajevani s provizijo od plačanih faktur in ne kot doslej od izstavljenih faktur. S tem hočemo zainteresirati naše potnike, da bodo prodajali porizvode izključno le tistim podjetjem, ki jih poznajo tudi kot zanesljive plačnike. Da pa bo prodaja preko potnikov nemoteno potekala, bomo v gospodarsko-računskem sektorju odprli novo delovno mesto »evidenca prodaje preko trgovskih potnikov«.

Ko je bilo govora o naših prevoznih ladjah »Vojko« in »Ribič«, je bilo ugotovljeno, da bosta ti dve ladji kombinatu še potrebni in ju zato ne bi prodali, kot je bilo to sklenjeno lani v marcu. Delavski svet je odločil, da sklep o prodaji teh dveh ladij umakne in da ostaneta še dalje v naši posesti.

Pred zaključkom seje je predsednik delavskega sveta tovariš Miha Kolenc opozoril nekatere člane, da se morajo v bodoče bolj točno udeleževati sej delavskega sveta, zakaj ugotovljeno je, da se mnogokrat odtegujejo sejam z neutemeljenimi opravičili. Nekateri člani so opravičevali svoje izostanke in tudi izostanke drugih s tem, da so z udeležbo na seji prikrajšani na zaslužku, če delajo v popoldanski izmeni in bi morali takrat na sejo

delavskega sveta. To so potrdile tudi tovarišice, češ da imajo ob popoldanski izmeni prebiti čas na seji plačan na uro, če pa delajo, pa prejmejo zaslužek po normi ali akordu, ki je znatno večji. Znano je, da imajo nekateri tudi v prostem času kako honorarno delo ali zaslužek, ki se mu morajo tudi odreči, če hočejo prisostvovati sejam. V razpravi, v kateri so prisotni apelirali na zavest članov delavskega sveta, obenem pa priznali, da so dejansko tudi gmotno oškodovani, se je izluščilo splošno mnenje, naj bi priznali najaktivnejšim članom organov samoupravljanja nagrade, ki naj bi delno krile njihov izgubljeni čas.

29. seja delavskega sveta je bila skupna z delavskim svetom podjetja »Riba« in smo zato na tej seji obravnavali samo združitev oziroma pripojitev »Ribe« k »Delamarisu«. V obširni obrazložitvi sta direktor kombinata tovariš Franc Karo in direktor »Ribe« tovariš Andrej Komljanc utemeljevala združitev, za katero govore vsi ekonomski pokazatelji. Podrobneje o tej združitvi govorimo v tej številki v posebnem članku. Zato bomo tu citirali samo sklep te seje, ki je naslednji:

»Samostojno podjetje »Riba« Izola se pripoji h kombinatu konzervne industrije »Delamaris« Izola, ko bo k temu sklepu dal svoje soglasje Občinski ljudski odbor Izola. Samostojno podjetje »Riba« Izola preneha obstajati z dnem, ko stopi v veljavo ta sklep. Vse pravice in obveznosti podjetja »Riba« Izola prevzame kombinat konzervne industrije »Delamaris« Izola z dnem, ko bo stopil ta sklep v veljavo. Primopredajna bilanca obeh podjetij bo izdelana po stanju na dan 31. decembra 1961. Vsi delavci podjetja »Riba« Izola postanejo po uveljavitvi tega sklepa delavci kombinata »Delamaris«. Novi delavski svet bo štel 51 članov. Člani pripojenega kolektiva izvedejo dopolnilne volitve in izvolijo v delavski svet kombinata »Delamaris« še sedem članov. Novi upravni odbor kombinata »Delamaris« bo štel 13 članov. Delavski svet bo z dopolnilnimi volitvami izvolil iz vrst svojih članov ali drugih članov pripojenega kolektiva v upravni odbor še dva člana. Ta sklep stopi v veljavo, ko ga bo odobril Občinski ljudski odbor Izola. Predmet poslovanja kombinata »Delamaris« naj se dopolni tako, da bo obsegal vse dosežanje dejavnosti obeh podjetij.«

Na 31. seji je delavski svet obravnaval pravilnik o delitvi osebnega dohodka za leto 1962. Predsednik delavskega sveta tovariš Miha Kolenc je uvodoma vprašal, kakšen sistem naj uporabimo pri obravnavanju tega pravilnika. Glede na to, da je bil osnutek pravilnika razmnožen ter v 90 izvodih razdeljen med člane kolektiva že več kot pred enim mesecem in bil več kot mesec dni razobešen ter obravnavan v vseh ekonomskih enotah, bi na seji obravnavali samo pripombe, ne bi pa čitali tistih členov, s kate-

rimi se vsi strinjajo. Z glasovanjem je delavski svet odločil, da bodo obravnavali samo pripombe. Po dolgi in plodni razpravi, ki je trajala dva popoldneva, je bil pravilnik o delitvi osebnih dohodkov za l. 1962 odobren.

V letu 1961 smo imeli za vzdrževanje osnovnih sredstev na voljo 3,85 % od vrednosti osnovnih sredstev, kar je zneslo 68,79 milijona dinarjev. V letu 1960 je bila ta stopnja še mnogo nižja, zaradi česar smo porabili za vzdrževanje osnovnih sredstev 14 milijonov več, kot smo imeli vnaprej določeno. Te prekoračitve iz leta 1960 vse doslej še nismo izravnali, zato bomo morali to storiti v letošnjem letu.

Vrednost osnovnih sredstev kombinata se je samo z zgraditvijo oddelka proizvodov v prahu povečala za 350 milijonov dinarjev. Hkrati pa nastajajo potrebe po novih rekonstrukcijah in gradnji oddelkov. Trenutno je najbolj pereča rekonstrukcija oddelka anti-paste, za katerega bo potrebno v prvi etapi približno 100 milijonov dinarjev. Vsi tudi opažamo, da smo doslej zaradi koncentracije sredstev za ureditev in opremo notranjosti oddelkov in tovarne morali opuščati vzdrževanje fasad, beljenje ter vse tisto, kar bi dajalo našim obratom tudi lepo in prijetno zunanost. V bodoče bo treba misliti tudi na to, vendar moramo zdaj še vedno dajati prednost tistim vlaganjem, ki nam prinašajo dohodke. Tudi oskrba z vodo v obratu »Iris« ni v redu. Uporabljajo namreč sladko vodo za stvari, za katere bi lahko uporabljali morskovo vodo, če bi njena napeljava to zmogla. Preskrbo s paro bomo rešili tako, da bomo z novima kotloma, ki bosta montirana v oddelku proizvodov v prahu, dobili tolikšne kapacitete, da bomo lahko sedanji kotel iz kurilnice v »Argu« montirali v obratu »Iris« in s tem dobili dovolj pare za ta obrat. Vsa ta in še ostala dela, ki so v tem letu predvidena, pa narekujejo, da moramo povečati sredstva za investicijsko vzdrževanje na 105 milijonov, kar predstavlja 5 % od vrednosti osnovnih sredstev.

Delavski svet je na eni prejšnjih sej odobril dva milijona dinarjev za popravila starih stanovanj članom našega kolektiva. Ponovna proučitev tega vprašanja pa kaže, da bi bilo pametneje vlagati denar v stanovanja, ki bodo naša last. Zato je bil spremenjen prvotni sklep in usvojen predlog, da bomo nad skladiščem zelenjave v obratu »Iris« zgradili štiri garsonjere, ki bodo stale po predračunu 1.700.000 dinarjev. Kolikor pa bi ostal v veljavi prejšnji predlog, da bi popravljali stara stanovanja, bi ti stroški bremenili plačni sklad, medtem ko bremenijo stroški za gradnjo garsonjer sklad skupne porabe. Za drobna popravila starih stanovanj pa je odobreno 300.000 dinarjev.

Iz našega inventarja smo odpisali pet z zelenim usnjem prevlečenih stolov, ki smo jih prevzeli od bivše restavracije »Riba«, in

odstopili občinskemu komiteju ZK Izola, ki jih bo odslej vodil kot svoj inventar.

Delavke iz bivše ekonomske enote sušilnica se obračajo na delavski svet, da razveljavi terjatev podjetja od njihovih osebnih dohodkov v znesku 116.270 dinarjev, prizna pa naj jim razliko po cenikih del v znesku 108.464 dinarjev, ki so jo zaslužile z delom v drugih ekonomskih enotah. Delavskemu svetu je bilo znano, da ta ekonomska enota ni imela pogojev za samostojnost in da za nastalo terjatev niso krive delavke te enote, zato je njihovi vlogi v celoti ugodil.

Pri črpanju zaloga vložene zelenjave so sedaj, ko so posamezne zaloge izpraznili, ugotovili višek pri korenju in melancanah. Delavski svet je sklenil, da višek 3560 kg korenja in 800 kg melancan odobri in za te količine obremeni skladišče zelenjave, tako da bo izravnano knjižno in dejansko stanje. Drugače pa je z zelenimi olivami, kjer je bilo treba zaradi slabe kvalitete odpisati 764 kg in bodo te olive poslali v stiskanje, če bo iz njih kaj olja.

Za izredno prizadevnost in uspehe pri delu je delavski svet na predlog komercialne in komisije za individualne nagrade odobril litografskemu risarju tovarišu Otu Turnšku enkratno nagrado 40.000 dinarjev. Prav tako je delavski svet za izredno požrtvovalnost pri delu ter vzornem opravljanju službe odobril šefu vratarnice v obratu »Argo« tovarišu Urošu Lutmanu enkratno nagrado 30.000 dinarjev. Pri uporabi tarifnega pravilnika za leto 1960 je bilo ugotovljeno, da so bili trgovski potniki pomotoma razvrščeni v grupo, za katero je zahtevana srednja strokovna izobrazba. Morali bi biti v grupi, za katero je potrebna višja strokovna izobrazba. Delavski svet je to popravil, popravek pa velja za vse leto 1961, ker ostanejo tarifne postavke iste.

Na 32. seji je delavski svet potem, ko je razpisal dopolnilne volitve v pripojenem kolektivu »Riba«, razpravljal o pomoči, ki naj bi jo dal naš komibnat žrtvam potresa v Makarski. Ker je bila nesreča znana vsem članom kolektiva, je bil sprejet sklep, naj v sklad za pomoč žrtvam potresa v Dalmaciji nakažemo iz sklada skupne porabe dva milijona dinarjev.

Naša pakirna stroja za pakiranje juhe ne zmoreta več toliko, kolikor od nas terja tržišče. Stroja sta namreč starejšega tipa in tudi že dokaj izrabljena. Zato že dalj časa mislimo na nakup novega stroja, kakršne sedaj izdeluje Italija. Nov stroj bi imel razen velike zmogljivosti (120 kock v minuti) tudi to prednost, da bi bile kocke bolj trde in se ne bi lepile na ovitek, kar sedaj moti naše potrošnike. Ko je delavski svet pretresal nabavo novega stroja, je upošteval predvsem važnost izdelave juhe za našo celotno proizvodnjo in naše tržišče oziroma potrošnike ter

odobril nabavo tega stroja, ki bo veljal deset milijonov dinarjev.

Odpisano je bilo 230 pulpnih sodov, 10 raznih kadi za zelenjavo ter 2190 zabojev za svežo ribo, ki zaradi dotrajanosti niso več uporabni. Hkrati je bilo odpisano tudi nekaj neuporabnih konserv v skladišču male prodaje v skupni vrednosti 59.925 dinarjev.

Od razformiranega in likvidiranega podjetja »Ribič« Piran je bivše podjetje »Riba« prevzelo tudi ladjo »Knežak«, ki je tip jadranskega tunolovca in je torej težja ladja. Ta ladja pa je neprimerna za ribolov sinje drobne ribe, zaradi česar se je tudi vsaka posadka izogiba in nihče ni rad na njej zaposlen. Glede na velikost in težo bi ta ladja morala imeti motor, ki bi imel najmanj 150 konjskih sil. Razen tega je ta ladja tudi gnila v vodnem delu in bi jo morali obnoviti. Če tudi bi tej ladji dali nov, močnejši motor in obnovili njen trup, še ne bi rešili vprašanja, ker je praksa pokazala, da so za ribolov mnogo uspešnejše manjše ladje in je tudi njihovo vzdrževanje cenejše. Zato je delavskih svet odločil, naj bi »Knežak« prodali primernemu kupcu.

Zaradi nujnega dela v lanskem letu niso mogli izkoristiti letnega dopusta tovariši Andrej Komljanc, Marijan Palma in Srečko Cah ter je delavski svet odredil, naj jim dopust plačamo.

Sprejet je bil tudi sklep za plačilo šolnine v znesku 35.000 dinarjev in potrebne dnevnice za tečaj in izpit za brodovodje, ki ga bodo na Reki opravili tovariši Remigio Sironič, Renato Milotič in Silvo Grgeta. Tovariš Sidon Humar pa bo opravljal izpit za motorista ribiških ladij, Alojz Skok pa za višjo kvalifikacijo motorista.

Na 33. seji je delavski svet najprej razpravljal o možnostih sodelovanja v združenju »Jugoatlantik«, ki bo imelo za svojo dejavnost lov tune v Atlantskem oceanu, vendar stvari do danes še niso toliko znane in razjasnjene, da bi o njih lahko že definitivneje razpravljali. Tudi vprašanje taks, ki jih bodo pobirale občine od ladij, ki so privezane v njihovih pristaniščih, še ni dokončno rešeno, zato bomo o tem povedali kaj več prihodnjč.

Na vrsti je bila zopet naša farma in obravnavan je bil njen plan. Komisija, ki je proučila dosedanja razvoj in perspektive farme, je dala mnenje, da niso dani vsi pogoji, da bi se farma lahko razvijala ter da bi bilo gojenje kokoši in piščancev na naši farmi lahko konkurenčno podjetju v Neverkah, od koder se oskrbujemo s perutnino. Del svet je bil mnenja, naj farmo ukinemo, do nadaljnega pa naj še gojimo in oskrbujemo plantažo. Obenem je odredil, naj obe zgradbi na farmi preuredimo v stanovanjski hiši, ker bomo s tem pridobili osem družinskih stanovanj, ki bodo poceni in dostopna vsakemu našemu delavcu. Obenem bomo nad skladi-

ščem zelenjave v obratu »Iris« zgradili še deset garsonjer. Odobrena so bila v ta namen tudi potrebna finančna sredstva.

Koprski splošni bolnišnici bomo odstopili vzhodne devize v znesku 10.000 obračunskih dolarjev, da si bo ta lahko nabavila nov röntgenski aparat, vendar pa naš sklep velja le toliko, kolikor se bo z njim strinjal komite za zunanjo trgovino.

Tričlanska komisija, ki jo je delavski svet imenoval na eni izmed prejšnjih sej, da pripravi predlog o reorganizaciji mehaničnih delavnic ter orodjarne, je podala poročilo. Komisija predlaga, da bi stroje in orodja iz sedanje orodjarne preselili v prostore mehanične delavnice »Argo«.

Delavnico je treba takoj preurediti ter stroje razvrstiti tako, da bo prostor čim ekonomičneje porabljen. S posebno odločbo je treba zagotoviti, da bodo mehaniki, orodjarji prvenstveno služili za popravila in izdelavo orodij za strojno-embalažni oddelek. Stručnica, rezkalni stroj, brusilni stroj in skobelni stroj lahko služijo tudi ostalim potrebam, kolikor ni nujnejšega dela za embalažni oddelek. V prostorih sedanje orodjarne naj se pustijo na razpolago obratnim mehanikom strojno embalažnega oddelka mala stručnica, vertikalni vrtalni stroj, električna žaga, brusilni stroj in delovne mize.

Zaradi združitve ribiške flote menimo, da bi bilo potrebno ukiniti mehanično delavnico obrata »Iris« ter vse koncentrirati v skupno delavnico obrata »Argo«, kjer naj bi služila prvenstveno pri investicijskem vzdrževanju celotnega kombinata. V obratu »Iris« naj bi se vpeljalo samodejurstvo, tako da bi bil mehanik s pomočnikom za eno izmeno in mehanik s pomočnikom za drugo izmeno. V tem obratu naj bi bilo uvedeno tudi dejurstvo za elektro stroko, medtem ko bi bila centralna elektrodelaavnica v obratu »Argo«. Prostori sedanje električne in mehanične delavnice v »Iris« bi bili s tem sproščeni in bi jih lahko porabili za skladišča, ker bi bila dejurna delavnica v zadnjem prostoru oddelka predelave sveže ribe.

Ta celoten predlog je delavski svet osvojil in potrdil.

Na predlog pravnega referenta je bil sprejet tudi sklep, da bomo v predmetu poslovanja kombinata spremenili odstavek, ki predvideva nabavo klavne živine za lastne potrebe ter prodajo in nabavo perutnine za lastne in tuje potrebe, tako da se bo glasil: »Nabava klavne živine in perutnine za lastne potrebe«, torej je izpuščena »prodaja perutnine«.

Sindikalna podružnica bo do prihodnje seje pripravila predlog o reorganizaciji ekonomskih enot glede na spremenjene potrebe ob pripojitvi kolektiva »Riba«.

Na 34. seji so bile obravnavane nekatere pripombe na pravilnik o delitvi osebnega dohodka, nakar je bil le-ta sprejet v celoti.

Dalje je bil obravnavan predlog sindikalne podružnice, katere ekonomske enote naj bi se združile. Nekatero ekonomsko enoto so med svojim obstajanjem ugotovile, da nimajo pogojev za samostojnost zaradi materialne osnove in zaradi organizacije proizvodnje ter se želijo priključiti k ekonomskim enotam, h katerim bi po vsebini svojega dela in organizacije podjetja spadale. Tako se je pokazalo, da orodjarna spada bolj k ostalim delavnicam, torej v ekonomsko enoto stranskih obratov kakor pa k strojnemu oddelku. Prav tako se bo tehnična pisarna priključila glavni upravi, iz nje pa se bo izločil vodja stranskih obratov, ki bo s svojo administratorko prešel v ekonomsko enoto stranskih obratov. Organizacijsko bodo stranski obrati spadali pod šefa kapitalne izgradnje.

Ekonomske enote na ribiških ladjah, ki so doslej štejele po 7 do 8 ljudi, se ukinejo in bo celotno ribiško ladjevje tvorilo eno ekonomsko enoto. Remontne delavnice bivše »Ribe« se združijo s stranskimi obrati kombinata. Blagovni oddelek pripojenega kolektiva in prevozniki »Vojko« in »Ribič« pa se vključijo v komercialo. Ali bosta v komerciali ostali še sedanji dve ekonomski enoti (nabava — prodaja), bo odločeno kasneje, ko se bo mnenje o dejavnosti teh enot razjasnilo, zakaj doslej so še zelo ločena mnenja o tem, ali naj bosta v komerciali dve enoti ali samo ena. Ribiške ladje, ki so sedaj združene v eno enoto, bodo vsaka ladja zase le obračunska enota, kakor so obračunska enota tudi orodjarna v sklopu ekonomske enote stranskih obratov.

Objavljen je bil rezultat volitev za delavski svet kombinata, ki so bile v pripojenem kolektivu »Riba«, na katerih so izvolili osem članov v delavski svet kombinata.

Delavski svet je tudi sprejel sklep, s katerim razpisuje volitve za delavski svet kombinata, ki bodo 7. aprila 1962, tako da imamo dva meseca časa, kar je vsekakor dovolj, da se za te volitve lahko vse temeljito pripravi.

Sprejet je bil še sklep, s katerim je odobreno izplačilo osebnih dohodkov naše bivše delavke Rozalije Markežič, ki je odšla iz države in pustila nepreskrbljene otroke svojemu bivšemu možu Miru Markežiču, ki te otroke preživlja. Rozalija Markežič je odšla s Štefanom Homanom. Za kritje stroškov izpita za zunanjetrgovinsko poslovanje je bilo tovarišici Roži Hribovšek odobreno polovico potrebnega zneska, drugo polovico pa krije ekonomska enota. Prav tako je delavski svet odobril polovico stroškov za štirimesečni tečaj angleškega jezika tovarišu Dragu Lenčku.

S SEJ UPRAVNEGA ODBORA

Na 20. seji je upravni odbor najprej dopolnil sklep prejšnje seje, ki govori o nagrajevanju po ključu II. pozitivne razlike od realizacije, in je vnesel v to nagrajevanje še skladiščnika olja v obratu »IRIS«, ki je zad-

njič pomotoma izpadel. Posadkama na prevoznih ladjah »VOJKO« in »RIBIČ« pa bomo dali namesto tega nagrajevanja miljnino.

Stanovanjska komisija, ki je imela nalogo pripraviti predlog, kako naj se porabita za popravila stanovanj dva milijona, ki jih je v ta namen odobril DS, je dala svoje poročilo. Iz tega predloga pa ni bilo razvidno, čigave so ali kdo upravlja te hiše, v katerih bi mi popravljali stanovanja. Važno je tudi, kakšne pravice bo imel kombinat do stanovanj, ki jih bo sam uredil in popravil. Vedeti je tudi treba, ali te hiše morda nimajo lastnih sredstev, ali pa lahko vzamejo kredit pri stanovanjskem skladu. Komisija je dobila nalogo, da svoj predlog dopolni še s temi podatki in ga ponovno predloži upravnemu odboru.

V ulici Alma Vivoda bodo obnovili hišo št. 4, v kateri stanujejo štiri naše delavke. Le-te se bodo morale izseliti, ne vedo pa kam, ker so bile tudi tu brez odločbe. Vodja splošnega sektorja je dobil nalogo, da za te delavke dobi primerno stanovanje. Ker občinski stanovanjski organi ne razpolagajo z nobenim praznim stanovanjem, bomo nad skladiščem zelenjave v obratu »IRIS« uredili 4 garsonjere za osem samskih delavk. Delavski svet, ki je kasneje o tem razpravljal, je odločil, naj se od dveh milijonov, ki sta namenjena za popravila stanovanj, porabi 1.700.000 din za zgraditev teh garsonjer.

Na tej seji je upravni odbor imenoval tudi 28 komisij za popis premoženja kombinata, ki bodo zadnje dni v letu popisale ves inventar in vsa osnovna sredstva. Zelo živahna razprava se je razvila ob vprašanju, ali naj našim poslovnim prijateljem ob Novem letu pošiljamo samo čestitke, ali naj pripravimo tudi kako praktično darilce. Upravni odbor je grajal pojave, ko gre ponekod ta stvar s paketi tako daleč, da prideta do izraza osebna naklonjenost in prikrito podkupovanje. Taka dejanja so ožigosali kot nesocialistična. Ker pa so v to zašla bolj ali manj vsa podjetja, tudi mi ne bomo mogli ostati povsem izven tega in bomo nabavili 200 listnic, ki jih bodo potniki razdelili večjim odjemalcem.

Upravni odbor je obravnaval tudi vlogo ladje »KLEN«, ki zahteva nagrado za lanski ribolov. Ta ribiška posadka je finančni plan res preseгла, ni ga pa dosegla po količini. Zato podelitev nagrade odpade. V zadnji sezoni pa imajo vse pogoje za nagrado in so jo tudi dobili.

Odobreni so bili računi avtoparka za prevoze članov kolektiva v bolnišnico itd. in račun Jadranke za jestvine, porabljene na sprejemu upokojeencev. Tovarišu Rajku Makovcu je bilo naročeno, naj ostane še en mesec v Turčiji zaradi nabave rib.

Prošnja Franca Seražina za ponoven sprejem je bila ugodno rešena. Dalje je bilo odločeno, naj se v pisarnah splošnega sektorja namestijo peči na trdo gorivo.

Na priporočilo občinskega odbora ZB bomo prispevali za vzdrževanje tečajev, na katerih se bodo bivši borci usposabljali za kvalifikacijo. Za vsakega borca-člana našega kolektiva, če ta izpolnjuje pogoje za pridobitev kvalifikacije, bomo plačali 10.000 din.

Na 21. seji upravnega odbora, ki je bila zadnja v letu 1961, je bilo najprej določeno, da 30. decembra 1961 ne bomo delali, da bodo inventurne komisije lahko opravile svoje delo.

Letni dopust za leto 1961 bomo plačali Ivanu Kranjcu, skladiščniku v Ljubljani, Alojzu Kunčiču, šoferju, ter vodji prometnega oddelka tov. Ivanu Hrvatinu. V razpravi o neizkoriščenih dopustih se je ugotovilo, da nekateri oddelki pokličejo svojega delavca z dopusta nazaj na delo, kadar je to nujno potrebno, ne javijo pa tega personalni, kar povzroči precej zmede v evidenci izkoriščanja dopustov. V bodoče bodo morali oddelki strogo paziti, da bodo dnevno javljali vse morebitne spremembe in da bodo člani kolektiva izrabljali dopuste skozi vse leto in ne samo nekaj mesecev v poletju.

Komisija za individualne nagrade je predlagala, naj se najaktivnejšim članom organov samoupravljanja in družbeno političnih organizacij v kombinatu podeli nekaj denarnih nagrad, kar je UO tudi potrdil.

Kot predstavnika našega kombinata v okrajni skupščini Državnega zavarovalnega zavoda v Piranu je upravni odbor imenoval pravnega referenta tovariša Mira Banovca.

Upravni odbor je obravnaval še nekaj računov, našemu pevskeemu zboru pa odobril 10.000 din za nakup aktovke.

V seznam nagrajevanih po ključu II. sta bila za IV. tromesečje vnesena še Franc Pangeršič in Angela Mataus.

GRS naj si nabavi 50 koledarjev žepnega formata in jih razdeli poslovnim znancom. Republiški inšpektor parnih kotlov inž. Toroš naj potuje v Švico, kjer bo za naš novi oddelk proizvodov v prahu prevzel parni kotel.

22. sejo smo začeli z razpravo o varstvu otrok naših delavk. Potreba narekuje, da bi za kombinat uredili lasten otroški vrtec in morda tudi jasli. O tem je bilo že veliko govora na raznih sestankih. Vselej so ugotovili, da bi v Izoli ta problem rešili tako, da bi kombinat sam poskrbel za otroke svojih delavcev. Nekateri predlagajo Streški dom. Ker pa uporabljata to dvorano za sestanke in konference »Gradbenik« in »Mehanotehnika«, to ni najboljša rešitev, zlasti ne, ker je tu en sam prostor v I. nadstropju brez dvorišča in kuhinje. Tudi ni možno urediti sanitarij za otroke. Upravni odbor je imenoval petčlansko komisijo, ki naj to prouči in pripravi predlog za delavski svet.

Z odhodom tovarišev Breclja in Homana iz kombinata sta ostali prazni dve stanovanji. Tako sta dobila stanovanji Drago Klepač in Oktavij Kaligarič. Obenem pa se je z zame-

njavo svojega stanovanja v Kopru preselil v Izolo tudi Stane Makovec.

Sekcija industrije morskog ribarstva pri zvezni industrijski zbornici pripravlja večji študij o perspektivi morskoga ribolova. Pri tem študiju bodo sodelovali tudi člani našega kolektiva inž. Beno Saksida, Zvonko Grahek, Alojz Hudales in Slavko Cijan. Celotni stroški tega proučevanja bodo veljali 1 milijon, mi pa bomo prispevali 300.000 din. V komisijo, ki bo ponovno popisala osnovna sredstva, je UO imenoval: Zorka Dežjota, Staneta Blatnika in Branka Tavčarja.

Upravni odbor je priznal Slavku Demšarju stroške, ki jih je imel na Japonskem z operacijo in z nabavo vzorcev za kombinat.

Ekonomski enoti litografije se po 46. členu pravilnika o delitvi osebnih dohodkov za leto 1961 prizna znesek 114.436 din, ker v mesecu septembru lansko leto svoje delovne sile ni mogla primerno zaposliti. Kegljaškemu klubu v Izoli bomo dali 50.000 din za prevoz na tekmovanje. Za varstvo otrok ob nedeljah in po 16. uri ob delavnikih bomo otroškemu vrtcu nakazali 150.000 din.

Odobren je bil tudi račun Časopisno založniškega podjetja »Primorski tisk«, Koper za tiskanje »Našega glasa« in veterinarskih litkov v skupnem znesku 206.000 din.

Na 23. seji je upravni odbor najprej razpravljal o možnosti ribolova na Atlantiku. Želja, da bi se tudi istrski ribiči spustili na lov tune v Atlantski ocean, ni nastala včeraj ali danes, saj je bilo o tem že pred nekaj leti veliko govora in celo priprav. Sedaj pa je zaradi občutne podražitve tune zadeva zopet aktualna.

Pred leti se je kar šest jugoslovanskih podjetij ogrevalo za to akcijo in vsako zase pripravljalo elaborate, ki so predstavljali skupaj 17 milijard investicij. Zaradi tako visokih investicij v ribiške ladje za lov na visokem morju so v Beogradu vse te elaborate zavrnil.

Sedaj se je v Pulju formiralo združenje »Jugoatlantik«, čigar dejavnost bo lov na Atlantiku. Član tega združenja bo tudi naš kombinat. Po sedanjih predvidevanjih bomo kupili eno ladjo za tunolov. Natančnejši pogoji in oblike tega sodelovanja še niso določeni. Zato bomo o tem poročali kasneje, ko bo stvar dokončna.

Z zakonom, ki je izšel v letu 1961, je decentralizirano tudi upravljanje morske obale in je le-to prešlo iz Pomorske oblasti v pristojnost posameznih občin, ki so sedaj dolžne vzdrževati obalo in naprave v pristaniščih, obenem pa so pristojne predpisovati in pobirati tudi takso od privezanih ladij. Pri tem so nekatere občine videle velik vir dohodkov in določile pretirano visoke takse. Zahtevajo po 500 din od dolžinskega metra ladje in 40 din od iztovorjenih 1000 kg rib. Takšna dajatev bi bila za nas 40 milijonov na leto, kar bi podražilo ribe za 20 din pri kilo-

gramu. O tem so se predstavniki kombinata že pogajali v Poreču, zadevo pa bodo obravnavali še na seji Sekcije morskog ribarstva, ki bo ta mesec v našem kombinatu.

Inž. Bogomir Cotič je tolmačil potrebo po poizkusnem sejanju in pridelovanju cikorije, ki jo bomo rabili za naš kavni nadomestek. Vso dosedanjo proizvodnjo te kulture ima v rokah tovarna »Franck« iz Zagreba, ki goji cikorijo v Vojvodini. Ugotovljeno je, da cikorija uspeva povsod, kjer raste tudi sladkorna pesa. Torej veljajo zanjo enaki pogoji.

Pri nas uspeva sladkorna pesa v Prekmurju in bi tudi cikorija zelo verjetno uspevala. Vendar zaradi oddaljenosti Prekmurja bomo poizkusili sejati cikorijo v obalnem področju, in sicer od Sečoveljske doline do reke Rižane. Tu bomo poizkusili gojiti tudi žafran za našo juho, ki ga doslej še nismo pridelovali sami, porabimo pa ga veliko. Na predlog UO je DS odobril milijon din za to poizkusno pridelovanje cikorije in žafrana. Upravni odbor je obširno obravnaval stanovanjsko stisko mnogih članov kolektiva in odločil predlagati delavskemu svetu, da bi nad skladiščem zelenjave v obratu »IRIS« zgradili še 10 garsonjer. Pet garsonjer, ki so bile že prej odobrene, bodo kmalu dodelali. Teh nadaljnjih deset naj bi začeli graditi takoj ko bo prvih pet vseljivih. Ker je ukinjena farma in ne bomo več gojili kokoši, bomo tudi iz kokošnjaka in stavbe poleg njega napravili stanovanja. V bivšem kokošnjaku bo 6 družinskih stanovanj, v nizki stavbi poleg njega pa 2. Na ta način bomo pridobili za razmeroma majhen denar 8 družinskih stanovanj in 10 garsonjer. Po proračunu bo gradnja 10 garsonjer stala 5 milijonov din, preureditev kokošnjaka in nizke stavbe v stanovanja pa 10 milijonov. Vse te predloge je delavski svet sprejel in odobril tudi potrebna sredstva ter s tem omogočil, da bodo najpotrebnejši člani kolektiva dobili primerna in cenena stanovanja.

Ker je Splošna bolnica Koper pri nabavi rentgenskega aparata zašla v krizo, ker nima deviz, nas je prosila za pomoč. Mi imamo proste devize, ki smo jih ustvarili z izvozom v vzhodne države. Ako bo komite za zunanjo trgovino dovolil, bomo koprski bolnici prodali vzhodne devize v vrednosti 10.000 obračunskih dolarjev.

Odobreni so bili še računi: »Slovenija-les« za obešalnike, »Stila« Koper za pisarniško opremo, račun avtoparka za lokalne prevoze, doma »Ivana Cankarja« za oskrbo vajenca, »Mavrice« za vrtalni stroj itd.

Inž. Beno Saksida bo moral za 16 dni v Švico k firmi Ateliers de constr. mecan. de Vevey, kjer naj na novih napravah za proizvode v prahu ugotovi recepturo in mešanice za našo novo proizvodnjo.

Službeno potovanje v Berlin pa je UO odredil za tov. Borisa Grebenca, ki bo pri

firmi Die Nahrung zaključil pogodbo za prodajo naših proizvodov.

K firmi Migros v Zürichu pa je bil poslan tov. Drago Lenček, ki je tam zaključil pogodbo o prodaji naših proizvodov in s tem odprl novo pot za plasiranje našega blaga v to deželo.

Ker je Štefan Homan odšel iz kombinata in iz države, bi morala njegova družina izprazniti stanovanje v našem bloku. UO je bil mnenja, naj bi tu obšli naša pravila in ne bi metali na cesto nesrečne družine, pač pa ji oskrbeli primerno garsonjero.

Za javno mladinsko oddajo »Ura mladih« je UO odobril za tekmovalce v znanju 5 paketov naših izdelkov v vrednosti po 1000 din za paket.

Obravnavano je bilo priporočilo ObLO, kako naj gospodarske organizacije rešujejo stanovanjske zadeve. Ker se UO ni strinjal z nekaterimi stališči ObLO, je imenoval tričlansko komisijo, ki naj pripravi odgovor v duhu razprave na tej seji. V to komisijo so bili imenovani: Miro Banovac, Mihael Kolenc in Andrej Stres. Imenovana je bila še komisija za pregled ribiških ladij, opreme in inventarja: Ivo Radman, Slavko Grbin, Ivan Hrvatič in Nerino Baruca. Prav toliko in iz istih vrst naj izberejo v to komisijo ljudi tudi iz pripojenega kolektiva bivše »RIBE«.

Na 24. seji je UO najprej obravnaval izobraževanje kadrov v kombinatu. Sedaj imamo v raznih šolah 21 štipendistov, v ribiški šoli pa 16 vajencev ter 7 vajencev za ostale stroke, ki pridejo pri nas v poštev. Pri pregledu njihovega učnega uspeha v prvem polletju je razvidno, da vsi niso vzeli učenja dovolj resno. UO je odločil, naj referent za izobraževanje kadrov obvesti vse, ki imajo katerikoli predmet negativno ocenjen, da morajo to do naslednje redovalne konference popraviti, sicer se jim štipendija ustavi.

Na seji so obravnavali tudi tovariše, ki obiskujejo tečaj pri Delavski univerzi za pridobitev kvalifikacije, kakor tudi tiste, ki se pripravljajo za opravljanje izpitov za visoko kvalifikacijo. Teh 8 tovarišev bodo obravnavali še na njihovih EE, kjer jim bodo te odobrile kritje stroškov in morda tudi nekaj dni dopusta za opravljanje izpitov.

Mnogo slabše pa so se izkazali nekateri člani kolektiva, ki zasedajo delovna mesta kvalificiranih delavcev, nimajo pa še te kvalifikacije. V kombinatu je bil organiziran tečaj, na katerem bi le-ti pridobili potrebno znanje, nato pa opravili izpit za kvalificiranega delavca v živilski stroki. UO je poimenoval določil, kdo mora obiskovati tečaj in opraviti izpit, če hoče ostati na delovnem mestu, ki ga zaseda. Od vseh 21 določenih redno obiskuje tečaj le 6 slušateljev, ki kažejo resno voljo, da bi nekaj znali. Vsi ostali iz bolj ali manj neupravičenih vzrokov tega

tečaja ne obiskujejo. Če ne bodo opravili zahtevanih izpitov, bodo morali na nižja delovna mesta.

V komisiji za priznavanje polkvalifikacij je UO zaradi obolenja razrešil tov. Alojza Hudalesa, na njegovo mesto pa imenoval tov. Slavka Demšarja.

Upravni odbor je odobril še nekatere račune ter priznal najaktivnejšim članom tarifne komisije nagrado za delo pri sestavljanju pravilnika o delitvi osebnega dohodka.

Letos bo ob 70-letnici rojstva maršala Tita izšla obširna monografija, ki bo imela 800 fotografij in 200 strani besedila o življenju tov. Tita. Ta knjiga bo reprezentativne izdelave in bo stala 14.000 din. UO je naročil 5 takih knjig.

Ker se je naša gasilska četa znašla brez strokovnega kadra, bo šel tov. Branko Homovec v gasilsko šolo v Medvode.

Na 25. seji je UO najprej obravnaval osnutek pravilnika o uporabi družbenih sredstev za osebne avtomobile. Pravilnik bomo

objavili v celoti, ko ga bo potrdil delavski svet. Dalje se je UO dalj časa zadržal pri dejavnosti naše gasilske čete ter odločil, da se mora četa organizacijsko urediti in vskladiti s potrebami kombinata ter da mora imeti redne vaje vsako soboto od 12. do 14. ure. Četa naj pripravi tudi plan dela za leto 1962.

Ker morajo imeti vsi člani našega kolektiva, ki imajo opravka z živili, izpit iz higienškega minimuma, je referentka za izobraževanje tov. Vera Poropat poročala, da je v lanskem in predlanskem letu opravilo ta tečaj približno 200 naših delavk. Na delovnih mestih, ki takšen tečaj zahtevajo, pa je še 800 delavk, ki bodo morale opraviti ta tečaj, sicer ne bodo mogle biti na tem delovnem mestu. Tak tečaj traja 30 ur, ker pa nimamo prostora, nam bo DPD »Svoboda« v Izoli odstopilo dvoranico proti plačilu 50.000 din-mesečno, kar bomo plačali iz sklada za kadre.

Obravnavane so bile še nekatere personalne zadeve, kot so: odpovedi, štipendije in pomoči.

Davorin REŠČIČ:

Občinski ljudski odbor je zasedal

Na 37. seji 26. decembra 1961 je Občinski ljudski odbor Izola obravnaval predvsem poročilo o stanovanjski problematiki v Izoli, ki ga je sestavil svet za stanovanjske zadeve za leto 1961. Odborniki so ocenili stanovanjski problem kot enega od najbolj perečih v občini in sklenili, da se stanovanjska kriza rešuje na obeh področjih, predvsem pa v gospodarskih organizacijah. V zvezi s tem je bilo dano vsem gospodarskim organizacijam obširno priporočilo, ki ga v izvlečku objavljamo v tej številki na drugem mestu.

Oba zbora sta v nadaljevanju seje sprejela odlok o dodelitvi novoletne nagrade uslužbencem in delavcem občinskih državnih organov in javnih zavodov ter odlok o začasnem finansiranju občine Izola za prvo tromesečje 1962.

Na podlagi nove uredbe o uporabi družbenih sredstev za osebne avtomobile (Uradni list FLRJ št. 27/61) sta oba zbora ljudskega odbora razpravljala in sprejela pravilnik o uporabi prevoznih sredstev za službene potrebe Občinskega ljudskega odbora Izola. V samem pravilniku je navedeno, da po nalogu pristojnega starešine smejo uslužbenci uporabljati lastna prevozna sredstva za službena potovanja, za kar jim pripada povračilo stroškov, ki znaša: za osebne avtomobile 45 din za km, za motorna kolesa 15 din in za mopede ter dvokolesa 10 din za km. Odborniki so ocenili sprejem pravilnika kot napredek pri zmanjševanju upravnih stroškov in so predlagali, da bi na podlagi priporočila občinskega ljudskega odbora spre-

jele vse gospodarske organizacije v komuni enake pravilnike brez kakih pavšalnih povračil.

V zvezi s sprejemom pravilnika o uporabi osebnih avtomobilov za službene potrebe ObLO Izola in njegovih organov ljudski odbor ne bo imel lastnega avtomobila, zato sta oba zbora z ločenim glasovanjem sprejela sklep, da se osebni avtomobil, ki je bil pred nedavnim nabavljen od kombinata »Delamaris«, proda predsedniku ObLO Izola tovarišu Vičiču.

V nadaljevanju seje je občinski zbor in zbor proizvajalcev potrdil sklepe delavskih svetov podjetij Mestna klavnica v Izoli in »Meso« Piran o pripojitvi podjetja Mestna klavnica iz Izole k podjetju »Meso« Piran. V zvezi s tem prevzame podjetje »Meso« v Piranu obveznost za dovršitev investicijskih del v mesnici stanovanjskega bloka II. v Industrijski ulici v Izoli.

Oba zbora ljudskega odbora sta potrdila sklepe DS podjetja »Riba« Izola in kombinata »Delamaris« o pripojitvi podjetja »Riba« h kombinatu »Delamaris«. Poudarjeno je bilo, da predstavlja pripojitev močan moralen ter finančni uspeh komune glede na to, da bo sedaj s skupnimi sredstvi omogočeno vprašanje oceanskega lova. Poudarjeno je bilo tudi, da se s pripojitvijo podjetja »Riba« k »Delamarisu« ne sme zanemariti preskrbe potrošnikov s svežimi ribami. V razpravi so sodelovali odborniki: Bruno Giachin, Andrej Komljanc, Tihomil Javoršek in Avgust Brezavšček. Kombinatu konzervne industrije

»Delamaris« je bil na podlagi tega izdan tudi sklep o spremembi predmeta poslovanja.

Oba zbora ljudskega odbora sta sprejela sklep o pooblastitvi svetov pri ObLO Izola za sklepanje o investicijskih programih, kjer nastopa kot investitor Občinski ljudski odbor Izola. Sveti sklepajo o investicijskih programih za tiste objekte, ki se nanašajo na področje, za katero je svet ustanovljen.

Na tej seji je občinski ljudski odbor zavrnil prošnjo tovarne igrač in kovinskih izdelkov »Mehanotehnika« Izola in obrtne mizarke delavnice »Nanos« Izola za povečanje 20 % zajamčenih osebnih dohodkov. Občinski ljudski odbor utemeljuje zavrnitev s tem, da bi v zvezi z novim gospodarskim sistemom bilo nepravilno, celo škodljivo reševati vprašanje osebnih dohodkov z zvišanjem zajamčenih osebnih dohodkov.

Oba zbora sta razpravljala in sprejela sklep o soustanovitvi lista za krajevno samoupravo »Občan«, ki ga bo izdajal glavni odbor SZDL Slovenije za celotno Slovenijo in katerega ustanovitelji so vse občine v Sloveniji, ki prispevajo za začetna osnovna ter obratna sredstva po 150.000 dinarjev.

Na ločeni seji obeh zborov sta oba zbora z ločenim glasovanjem zavrnila predlog, da se UKD ukine in ustanovi splošno komunalno podjetje. Vzrok temu je predmet poslovanja, ki navaja, da sme novo splošno komunalno podjetje opravljati tudi obrtno zidarska in druga dela. Ker nista bila predloga pravilno utemeljena, je bil na predlog odbornikov Slavka Štublja in Franca Opeke sprožen predlog, naj se ta dejavnost združi v stanovanjski skupnosti, ki že ima osnovna sredstva za nekatere obrti. Tudi vprašanje kadra bi bilo lažje in smotrnejše, ako bi komunalne in vse obrtne storitve zajemala stanovanjska skupnost.

Sprejet je bil sklep, da se ta predlog proūči in utemelji. V zvezi s tem je bila imenovana naslednja 5-članska komisija: Franc Opeka — predsednik, ter člani Teodor Čok, Andrej Komljanc, Danilo Gustinčič in Slavko Štubelj.

Občinski ljudski odbor je razpravljal v skladu s perspektivnim planom občine za

leto 1962 o predvideni gradnji restavracije in campinga v Loretu nad Izolo. Sprejet je bil sklep, da se v zvezi s tem najame kredit 92.532.790 dinarjev pri Jugoslovanski investicijski banki in pri Komunalni banki v Koprju za gradnjo tega objekta. Posojilo bo najeto iz naslednjih virov: iz splošnega investicijskega sklada 46.266.395 din, iz republiškega investicijskega sklada 23.133.197 din, iz okrajnega investicijskega sklada 11.566.593 dinarjev in iz občinskega investicijskega sklada 11.566.599 din. Rok vračanja posojila zveznemu skladu je pet let. Pri tej točki je bila razprava zelo burna in pestra, saj so vsi odborniki poudarili potrebo po zgraditvi takega turističnega objekta, ki bo v korist pospešitve turizma in celotne komune. Gradnjo bodo začeli že v začetku letošnjega leta in mora biti restavracija dograjena do 1. julija letos. V zvezi s tem je zainteresiranost v republiškem in zveznem merilu, zato so odborniki poudarili pospešitev gradnje in že sedaj opozorili na dobro vodstvo tega obrata.

Oba zbora sta sprejela poroštvo hotela »Zora« v znesku 1.160.000 din za investicijsko posojilo in adaptacijo ter zavrnila poroštvo za Kmetijski kombinat Koper vse dotlej, dokler se popolnoma ne razčistijo in opravičijo že vložene investicije.

Na skupni seji obeh zborov je občinski ljudski odbor na predlog komisije za volitve in imenovanja razrešil člana disciplinskega sodišča tov. Janka Močnika in na njegovo mesto imenoval Draga Ukmarja, uslužbenca ObLO Izola.

V svet splošne bolnišnice Koper je bil za člana imenovan tovariš Franc Baša, uslužbenec ObLO Izola.

V skupščino zavarovalnice Piran je bil imenovan podpredsednik ObLO Izola tovariš Vladimir Petrič, ki bo obenem zastopal skupščino Piran tudi v republiški zavarovalni skupščini.

V svet zavoda za prosvetno pedagoško službo Koper, ki je bil ustanovljen za območje Koper, Izola in Piran, je bil imenovan tovariš Bruno Podreka, učitelj na Vajeniški šoli v Izoli.

Ob 8. marcu - Dnevu žena

vsem tovarišicam v kombinatu prirčne čestitke in najlepše želje za osebno zadovoljstvo in za doseganje čimvečjih uspehov v nadaljnjem delu

UREDNIŠTVO »NAŠEGA GLASA«

Avgust BREZAVŠČEK:

Še enkrat stanovanja

O stanovanjski problematiki in težavah, ki jih le-ta povzroča, je bilo v Izoli že mnogo povedanega in napisanega, vendar pa še premalo, da bi bilo vsem znano, kakšno je stanje v tem važnem sestavnem delu našega standarda.

To poudarjamo zaradi tega, ker so neurejene stanovanjske razmere pogosto vzrok raznim nevšečnostim, od drobnih prepirov do tožarjenj, od spogledovanj do razvez zakona in od godrnjanja do preteпов.

Koliko smo že storili in kaj naj še napravimo, bodo povedali naslednji podatki.

V občini Izola prebiva 9760 prebivalcev v 2425 stanovanjih, tako da pride povprečno na vsako stanovanje 4,4 prebivalca. Če bi bila vsa ta stanovanja enaka, dovolj prostorna in če bi v vsakem prebivala vsaj ena družina, bi bilo to kar primerno. Tako pa se mnogokje stiska po več družin v enem stanovanju, medtem ko ima 93 gospodinjstev prevelika stanovanja. V Izoli je 1973 stanovanj, ki imajo:

vodo v kuhinji 1124 stanovanj,
kopalnico 260 stanovanj,
stranišča z izpiranjem 552 stanovanj,
stranišče izven stanovanja 542 stanovanj,
stranišče na dvorišču 63 stanovanj,
brez stranišča 170 stanovanj,
vodovodni priključek 1325 stanovanj,
priključek na kanalizacijo 1035 stanovanj,
greznice 547 stanovanj,
brez kanalizacije 343 stanovanj.

Vzdrževanje starih hiš je problem zase, ker najemnine niso ekonomske in zato ni moč zbrati dovolj sredstev za vzdrževanje najbolj potrebnih zgradb. Po odloku ObLO se najemna deli: 50 odstotkov investitorju ali stanovanjskemu skladu, ostalih 50 odstotkov pa se deli med hišne sklade, in sicer 50 odstotkov za popravila, 50 odstotkov pa gre za upravo. Takšna delitev najemnine velja pri starih hišah. Pri novih hišah pa gre 60 odstotkov za hišno upravo in 40 odstotkov za popravila. Ta sredstva se zbirajo pri banki na dveh računih, z njimi pa razpolaga hišni svet. Rabijo pa tudi za ugotavljanje kreditne sposobnosti posamezne hiše za najemanje kreditov, ki jih daje banka za dobo pet let, in za kredite, ki jih daje stanovanjski sklad.

Za stanovanjske hiše v državlianski lastnini pa mora lastnik ali oskrbnik polagati pri banki 50 odstotkov prejete najemnine vse dotlej, dokler se ne nabere polovica najemnine za dobo dveh let.

V letu 1961 je bilo najetih pri stanovanjskem skladu 40 dolgoročnih kreditov v znesku 10.400.000 din in 100 posoijl iz sredstev v banki v znesku 5.439.000 din. Iz skladov hiš pa je bilo v devetih mesecih lanskega leta izkoriščenih 3.037.000 din.

Pri starih hišah so problem zase greznice. Praznjenje greznic pobere v mnogih primerih ves denar, tako da za popravila ne ostane ničesar. To praznjenje je mnogo predrago, zlasti še ker prizadene tistega, ki nima sredstev.

V mestu je 30 hiš tako dotrajanjih, da jih bo treba slej ko prej porušiti, mnoge med njimi pa že sedaj predstavljajo življenjsko nevarnost za stanovalce.

Po urbanističnem načrtu naj bi z novogradnjami najprej zazidali tiste površine, ki bi jih dobili z rušenjem starih stavb. Taka gradnja bi bila cenejša, ker so tu že priključki za vodo, elektriko, kanalizacijo in ceste.

Mestu bi dali s tem tudi lepši videz in strnjeno enoto. Tu pa nastaja vprašanje, kam s stanovalci iz porušenih hiš? Ali jim zgraditi začasna bivališča izven mesta, ali jim zagotoviti od investitorja tista stanovanja, ki jih bodo izpraznili ljudje, ki se bodo vselili v novo hišo. Važno je tudi, da se pri dajanju kredita investitorju določi pogoj, da bo pustil nekaj stanovanj v starih hišah praznih.

Pri obravnavanju stanovanjske problematike v Izoli je treba upoštevati tudi to, da v Izoli prevladujejo mladi ljudje in da je stalež prebivalstva v porastu.

Samo v letu 1961 je bilo tu sklenjenih 91 porok, 12 izolskih parov se je pa poročilo drugje. V tem času je bilo rojenih 200 otrok. Vse to poudarja večjo in večjo potrebo po gradnji.

Veliko vlogo bi lahko odigrali stanovanjski zadrugi, ki sta ustanovljeni v »Delamarisu« in v »Mehanotehniku«, a žal še nista začeli z uresničevanjem svojih načrtov.

O stanovanjskem vprašanju je obširno razpravljal na zadnji seji v letu 1961 ObLO ter sprejel sklepe, ki bodo zanimali tudi naše bralce:

1. Večja podjetja »Delamaris«, »Mehanotehnika«, »Gradbenik«, »Riba« in »Obnova« naj od 1. januarja 1962 skrbijo za stanovanja članov svojih delovnih kolektivov. Občinski ljudski odbor Izola naj pošlje prošnje, ki so mu jih predložili prosilci, podjetjem, kjer so zaposleni, v nadaljnje reševanje in o tem obvesti prizadete. Navedena podjetja naj ugotove nujnost in vrstni red prosilcev ter naj jih postopoma vseljujejo v novozgrajena stanovanja. Prošnje zaposlenih v manjših podjetjih, ki nimajo lastnih sredstev, zavodov, državne uprave, invalidov, upokojencev itd. bo še naprej reševal stanovanjski organ ObLO.

2. Gospodarske organizacije, ki so zgradile nova stanovanja, imajo pravico, da vselijo v ta stanovanja družine oziroma nosilce stanovanjske pravice, ki so že poprej stanovali v slabših stanovanjih. V tako izpraznjena

stanovanja lahko po 52. členu zakona o stanovanjskih razmerjih gospodarske organizacije vselijo drugo stranko, s tem da dajo odločbo, vendar samo če je zgradba izpraznjena stanovanja splošno ljudsko premoženje. Z izpraznjenimi stanovanji v hišah državljanске lastnine razpolaga po 58. členu istega zakona ObLO.

3. Gospodarske organizacije, ustanove itd. naj vplivajo na nosilce stanovanjske pravice, ki so pri njih zaposleni in razpolagajo z večjimi stanovanji, da dajo del stanovanja v podnajem samskim osebam ali zakoncem brez otrok v svojem kolektivu. Sploh je treba doseči več razumevanja in socialnega čuta glede podnajemniškega razmerja.

4. Glede na to, da stare hiše nimajo dovolj lastnih sredstev za popravilo stanovanj in ureditev sanitarij, posebno pa stranišč in podobno, naj gospodarske organizacije v okviru sredstev, določenih za družbeni standard, pomagajo stanovalcem, ki so pri njih zaposleni. Pri tem bomo znatno izboljšali stanovanjske razmere, stanovalci pa ne bodo silili v nova stanovanja.

5. Teč poudarka je treba dati hišnim svetom. Nedopustno je, da ni bilo izvoljenih 10 hišnih svetov, ki upravljajo hiše družbene lastnine, in 20 hišnih svetov, ki upravljajo hiše državljanске lastnine. Zato naj izvolijo v januarju in februarju vse hišne svete na novo, stari hišni sveti naj podajo obračun svojega dela, novi pa naj skupno s stanovalci sprejmejo predračun za leto 1962 in druge naloge. Za to je predvsem odgovoren stanovanjski organ ObLO in stanovanjska skupnost.

6. Gospodarske organizacije naj v l. 1962 predvidijo več sredstev za stanovanjsko izgradnjo. Gradijo naj stanovanja s svojimi sredstvi in s sredstvi stanovanjskega sklada. Pri tem pa naj upoštevajo ekonomičnost in praktičnost stanovanj. Kolikor je mogoče, naj se predvidijo prostori za varstvo otrok, garaže itd.

7. Posebno skrb je treba posvetiti stanovanjskim zadrugam. Zlasti zadruge, ki so že ustanovljene, naj pokažejo svoje uspehe. Pri

tem naj pomagajo kolektivi podjetij in stanovanjski sklad.

8. Stanovanjski sklad naj organizira varčevalno službo med interesi za gradnjo stanovanj. Uporablja naj izkušnje drugih krajev FLRJ.

9. Investitorji novih stanovanj naj pri preseljevanju družin v nova stanovanja pustijo 50 odstotkov izpraznjenih stanovanj praznih, da bi lahko ObLO preselil vanje družine iz tistih hiš, ki so namenjene za rušenje. Le na ta način bo moč pristopiti k rušenju dotrajenih hiš in graditi nove.

10. Po izvolitvi novih hišnih svetov naj stanovanjski organ v sodelovanju s stanovanjsko skupnostjo in stanovanjskim skladom organizira seminar za predsednike hišnih svetov, na katerem bi se le-ti seznanili z upravljanjem, finančnim poslovanjem ter podobno.

11. V Izoli je več hiš, ki so bile nekoč last kmetov in imajo spodnje prostore namenjene za spravljanje poljskih pridelkov, kleti in podobno. ObLO, gospodarske organizacije in drugi naj poiščejo možnosti za adaptacijo teh prostorov za manjša stanovanja. V drugih primerih pa naj te kleti, ki jih več ne uporabljajo v kmečke namene, podelijo ostalim stanovalcem.

12. Prav tako je treba proučiti možnosti nadzidave hiš s solidnimi temelji in dobro konstrukcijo. Stroški za taka stanovanja bi bili manjši, obenem pa ne bi bilo treba uporabljati novega zemljišča.

13. Pri dodeljevanju stanovanj naj ObLO, gospodarske organizacije, ustanove itd. skrbijo prvenstveno za udeležence NOB, ki še nimajo urejenih stanovanjskih razmer.

14. Manjša podjetja, ki nimajo možnosti graditi lastnih stanovanjskih blokov, pa naj predvidijo sredstva in kupujejo posamezna stanovanja v stanovanjskih blokkih, ki jih gradi stanovanjski sklad, kot etažno lastnino.

Z izvedbo vseh teh sklepov stanovanjska kriza v naši komuni še ne bo odpravljena, stanje pa se bo le ublažilo in odpravilo najbolj pereče primere.

Lucijan LEBAN:

Domače tržišče s svežimi morskimi ribami

Domači trg za prodajo svežih morskih rib je šele v zadnjem času, predvsem po l. 1957, dobil pravico tega imena. Pred drugo svetovno vojno so sveže morske ribe predstavljale vrsto oziroma del prehrane le v obmorskih krajih in deloma v Zagrebu in Beogradu. Deloma zato, ker je bila preskrba nestalna spričo nestalne proizvodnje in prometne nepovezanosti obmorskih krajev z notranjostjo dežele. To še prav posebno velja za našo ožjo domovino, ki ji je šele revolucija

v drugi svetovni vojni zagotovila dostop do svojega, povsem pristno slovenskega morja. Zato je povsem razumljivo, da se je naše ribištvo začelo razvijati šele po osvoboditvi, posebno po letu 1952. Medtem ko je sprva vse količine ujetih rib v našem morju predelala ribja predelovalna industrija, je v zadnjih letih težnja, da se sveže morske ribe v čim večjih količinah plasirajo tudi na domača tržišča. Prodaja svežih rib na domačih tržiščih je namreč zelo močno pogojena s ko-

munikacijami, predvsem s stanjem cest. To vprašanje se je dandanes bistveno spremenilo, saj so vsa večja pa tudi manjša mesta v naši republici povezana s primernimi cestami, po katerih je možen prevoz svežih rib. Z rešitvijo tega vprašanja so se odprle široke možnosti za prodajo svežih morskih rib na domačih tržiščih naše in tudi ostalih republik. Delo je zastavljeno, potrebno bo le nadaljevati in poskrbeti predvsem za nove tržnice za prodajo svežih rib.

Tržišče za sveže ribe se v marsičem razlikuje od tržišča za druge tržne proizvode, vključno poljedelske. Prodaja rib je povezana z vrsto vprašanj, med katerimi sta glavna kakovost in način manipulacije z ribami. Uspeh prodaje je namreč odvisen od kvalitete rib, kajti naš potrošnik je zelo občutljiv za kakovost. Kakor je imela cena še do nedavnega odločilno vlogo pri prodaji rib, tako je danes kvaliteta rib stopila v ospredje in bistveno zasenčila vprašanje cene svežim ribam. Tega sicer ne gre pretiravati, kajti vsak potrošni predmet vzdrži določeno ceno, vendar ne gre prezreti pri ocenjevanju tržišča s svežimi morskimi ribami dejstva, da se odnosi in zahteve potrošnikov iz dneva v dan spreminjajo in da je nujno potrebno slediti tem spremembam. Če tržišča ne bi spremljali v tem smislu, preti nevarnost, da se prodaja svežih rib na domačih tržiščih zmanjša. Naš namen pa je ravno nasproten, saj hočemo povečati možnosti za prodajo svežih morskih rib.

Tržišča za sveže morske ribe izven naše ožje domovine niso tako občutljiva za kvaliteto, kar posebno velja za beograjski trg, kjer je možen plasman tudi kvalitetno slabših rib. Če primerjamo občutljivost posameznih tržišč za kvaliteto svežih ali pa tudi globoko zmrznjenih rib, lahko brez pretiravanja trdimo, da je naš slovenski trg mnogo zahtevnejši od tržišča ostalih republik pri nas. Običajno dobavljajo na vsa tržišča sveže ribe enake kvalitete, bodisi da gre za sveže ali za globoko zmrznjene ribe, kar je seveda naravno pogojeno z načinom proizvodnje in tudi načinom manipulacije in prevoza. Vzemimo primer, da smo istega dne z avtomobili odpremili povsem enako kvaliteto rib na ljubljansko, zagrebško in beograjsko tržišče. Ribe običajno prodajajo na drobno naslednji dan po ulovu, kar velja za vsa našeta tržišča; in vendar je ocena kvalitete dokaj različna. Ljubljansko tržišče negoduje ali pa celo reklamira kvaliteto, Zagrebčani so s kvaliteto zadovoljni in trdijo, da so ribe primerne za trg, beograjsko tržišče pa sporoča, da so ribe odlične in da je naval pred ribarnicami oziroma mesti, kjer ribe na drobno prodajajo. Ta ocena je seveda posledica mnenja potrošnikov, ki ribe kupujejo. Vzrokov za tako različno ocenjevanje kvalitete rib je najbrž več, vendar je povsem verjetno, da je osnovni razlog v tem, da sta zagrebško in beograjsko

tržišče za sveže morske ribe mnogo starejši kot naše ljubljansko in da spričo slabih komunikacij, predvsem cest (najhitrejša pot od proizvodnje do potrošnje) v stari Jugoslaviji in tudi še po osvoboditvi ni bila pot svežih rib od lovišča do tržišča tako hitra kot dandanašnji. Zato je povsem razumljivo, da so zagrebški potrošniki rib, še prav posebno pa beograjski, kupovali v preteklosti najmanj dva dni stare ribe, zato pa tudi precej slabše kakovosti. S tem so se seveda potrošniki, če so hoteli uživati morske ribe, polagoma navadili na kvalitetno slabše ribe. Ne gre namreč prezreti dejstva, da je prva pošiljka svežih morskih rib bila beograjskemu tržišču dobavljena s kamionom šele v letu 1960, pred tem pa so pošiljali ribe v Beograd izključno z železniškimi vagoni. S cestnim prevozom se je pot od proizvodnje do potrošnje časovno dvakrat skrajšala.

Povsem drugače pa je s prodajo svežih rib pri nas v Sloveniji, predvsem v Ljubljani. Tu je možna prodaja le tistih rib, ki so kvalitetno neoporečne. Dokaz je dokaj preprost. Če so v prodaji kvalitetno dobre ribe, je vrsta potrošnikov pred ribarnico neizbežna, nasprotno pa pri prodaji slabših rib, četudi po znatno znižanih cenah, tudi vsa razpoložljiva reklama in prepričevanje ne pomagata. Ta močna občutljivost za kvaliteto rib, ki jo je treba zelo pozitivno ocenjevati in s poslušom spremljati, izvira namreč iz dejstva, da je ljubljanski trg za sveže ribe razmeroma mlad. Stalna preskrba, da ne govorimo o organizirani preskrbi, ljubljanskega tržišča s svežimi ribami je stekla šele po letu 1957. Prejšnja preskrba je bila zelo nestalna in samo v dneh, ko je bil ulov velik in predelovalni industriji ni uspelo predelati vseh količin ujetih rib. Prav isto velja tudi za ostale potrošne centre v naši republici: Maribor, Celje, Trbovlje, Kranj, Jesenice, Novo mesto, Kočevje, Novo Gorico in druge kraje, kamor tudi dobavljamo sveže in globoko zmrznjene ribe. Zanimivi in karakteristični so primeri gledanja naših potrošnikov na sveže ribe kot na prehrambeni artikel. Na tržišča dobavljajo vse tiste ribe, ki jih lovimo v Jadranu, teh pa je okoli 35 vrst. Med temi ribami so seveda tudi take, ki imajo zelo malo skupnega z običajno obliko ribe, podobno n. pr. rečni postuvi ali krapu (n. pr. morski list, vrabac ali pasera, rumb ali rombo in še druge), ali pa tudi take, ki niso v ničemer podobne takim ribam, kot jih naši ljudje poznajo (n. pr. družina mehkužcev: lignje, sipe, muzgavci in druge). V ljubljanski ribarnici se je na primer kupovalka rib ob naštevanju prodajalke, kakšne vrste rib imajo, odločila za lignje (kalamari), ko pa ji je prodajalka izročila vrečko s temi ribami, je potrošnica nejevoljno vzdihnila: »Naročila sem ribe, ne pa vampe!« Nobeno prepričevanje prodajalke ni zadoščalo. Naposled je kupovalka izbrala drugo vrsto rib, ko pa je

zapuščala ribarnico, je še vedno kazala vtis, da je prepričana, da to niso bile ribe, temveč nekaj povsem drugega. Podobnih primerov je še več. Često se tudi zgodi, da ljudje ribe prinesejo nazaj v ribarnico z izgovorom, da je neki član družine, ki ribe »bolje« pozna, izjavil, da niso dobre ali celo da tista vrsta rib ni užitna. Ni potrebno posebej poudarjati, da naše prodajalke skušajo po vsi sili prepričati potrošnike, da so vse vrste rib dobre in da ima vsaka vrsta svojstven okus, četudi po obliki niso podobne običajni obliki rib, ki jim je izrazito vidna glava, trup in rep. Podobni so primeri tudi po drugih tržiščih s svežimi morskimi ribami. Ko je naš prodajalec na primer prodajal sardele in inčune v Idriji, so tamkajšnji potrošniki dejali takole: »Mi idrski knapi imama dast dnarja, zatu nam prpeljete ta velke ribe, te majhne minke pa mačkam pametajte!« Na našem Krasu je podoba povsem drugačna. Ljudje teh krajev želijo drobne ribe, kot so sardele, inčuni in papalina. Mariborski potrošniki prav tako želijo drobne vrste rib in tudi Celjani se navdušujejo bolj za male kot pa za velike ribe. S tem seveda ne smemo misliti, da večjih vrst rib, kot so skuše, osličji in podobno, na teh tržiščih ni moč prodati. Nekateri potrošniki kupujejo tudi večje ribe, vendar so le-ti v manjšini. Tudi mariborski potrošniki kažejo smisel za humor na račun prodaje morskih rib. Ko je mariborska prodajalka ponudila nekemu potrošniku škampe, je ta izjavil: »Tak dauč pa še nismo, da bi tote škarpijone žrli.« Taki primeri kažejo, da potrošniki ne poznajo najzlahtnejših vrst rib in da smo doslej vse premalo storili, da bi uspešno približali vse vrste ribjih specialitet našim ljudem.

Trditev, da smo pri nas šele začeli preučevati možnosti organizirane prodaje svežih morskih rib na vsem ozemlju naše države, ni pretirana. Nekaj podatkov, ki zelo nazorno potrjujejo gornje trditve:

V Sloveniji smo v letu 1961 prodali na tržiščih skupaj okoli 600.000 kg svežih in

globoko zmrznjenih rib. Na enega prebivalca Slovenije torej odpade manj kot 0,50 kg rib na leto, medtem ko jih v Zagrebu odpade na enega potrošnika približno 2 kg na leto, kar je štirikrat več. Če te podatke primerjamo s potrošnjo rib v drugih državah, vidimo, da so razlike še občutnejše, predvsem v tistih državah, v katerih so sveže in globoko zmrznjene ribe nepogrešljiv in cenjen prehrambeni artikel. Tako troši na primer Japonska na enega prebivalca letno do 55 kg rib, iz česar se da sklepati, da japonska gospodinja ali tisti, ki pripravlja jedila, ne bi mogel sestaviti jedilnika, ne da bi pri tem upošteval tudi ribe. Tudi druge države, kot so Italija, Nemčija, Danska, trošijo mnogo več rib v svežem in zmrznjenem stanju kakor pri nas. Zato pa imajo mnogo bolj organizirano prodajno službo za sveže in zmrznjene ribe. Samo Zahodna Nemčija ima približno 4500 specializiranih prodajalnih za sveže in globoko zmrznjene ribe. Nič manj prodajalnih za ribe ni v Italiji. Važno pa ni samo število prodajalnih, temveč predvsem njihova oprema, ki je urejena tako, da že s samo zunanostjo in načinom nudenja rib vzbudi pozornost pri potrošnikih. Prav s sodobnim načinom prodaje rib se razmeroma hitro širi krog potrošnikov in prav zaradi tega bomo morali prisluhniti tudi mi, če bomo hoteli v prihodnje razširiti naše tržišče za sveže in zmrznjene ribe. Naši potrošniki so izrekli že nešteto pripomb na ta račun in potrebno je, da bomo te utemeljene pripombe oziroma želje potrošnikov tudi v doglednem času uresničili.

Pri razširjenju tržišča za prodajo rib bo potrebna tudi primerna reklama. Le-ta mora biti taka, da nudi potrošniku možnosti za spoznanje prave vrednosti rib in načine priprave, kar seveda zagotavlja tudi komercialni uspeh tega poslovanja. Doslej je ostala vsa reklama — četudi zelo skromna — samo v mestih. Tudi naše podeželje bo treba zainteresirati za sveže ribe in tako tudi našega podeželskega človeka vključiti v verigo tistih, ki si žele svežih rib.

Av gust BREZAVŠČEK:

Nova šola v Izoli

Leta 1956 je bila nadzidana dosedanja II. osnovna šola. Takrat je bilo rečeno, da je to le začasna rešitev ter da je treba glede na razvoj Izole in šolstva misliti na gradnjo nove šole, ki bo ustrezala vsem potrebam današnjega časa in reformiranega šolstva.

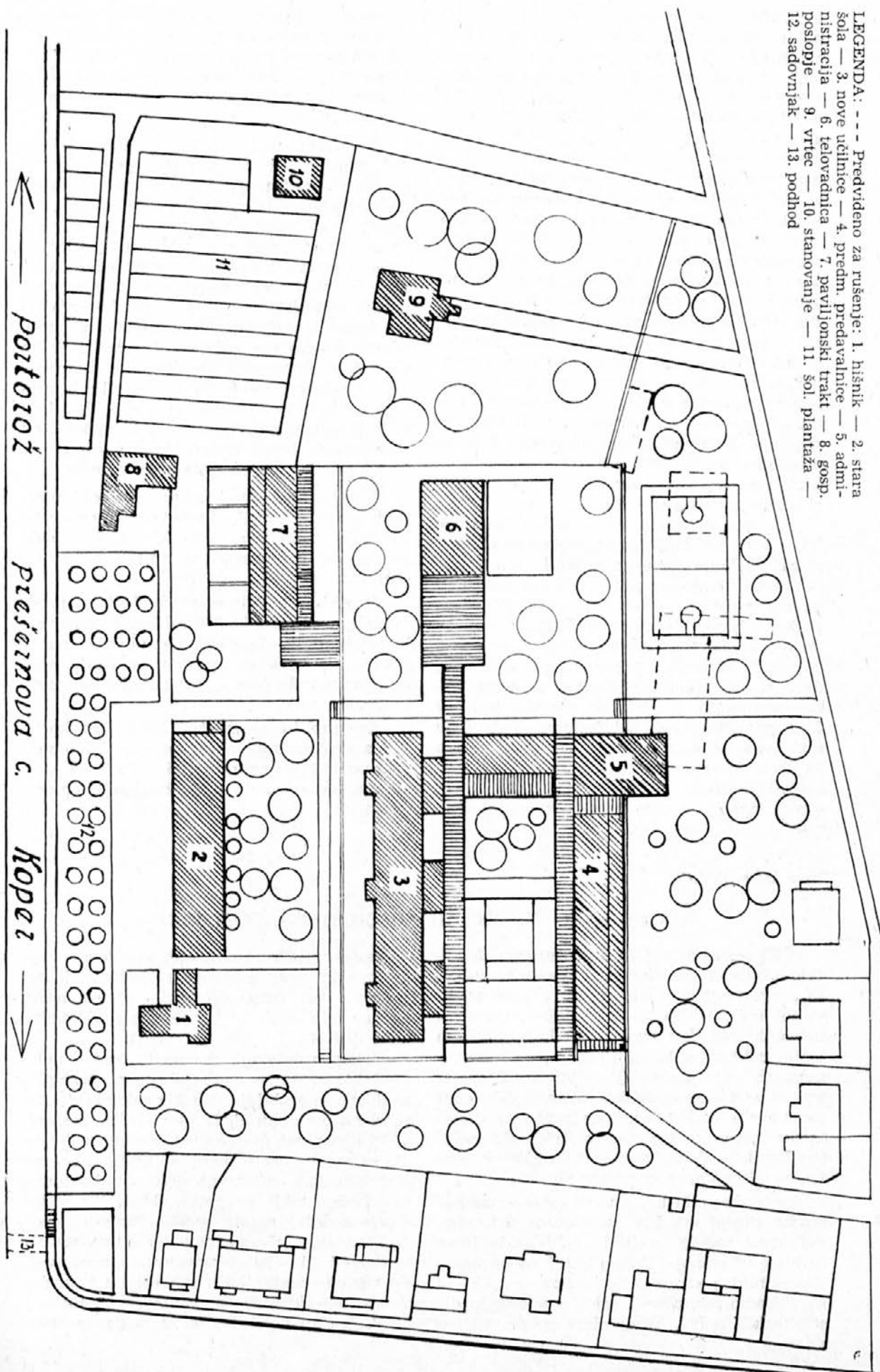
Pristojni organi so ves ta čas skrbeli za to in danes so že položeni prvi temelji za novo šolo.

Kakšno je pravzaprav stanje v naših šolah, najbolje zvemo, če pobrsamo po spisih in elaboratih, ki govore o gradnji nove šole.

Leta 1956 je bilo v mestu Izola 716 šolo-

obveznih otrok, leta 1961 pa že 1195 šolarjev. V teh letih je bilo v okolišju izolskih šol rojenih 1140 otrok. Torej je že naravnega prirastka dovolj; upoštevati pa moramo tudi priselitve, ki so bile v tem času.

Poslopje italijanske osnovne šole je bilo zgrajeno leta 1872; letos je staro 90 let. V tem poslopju je 7 učilnic, ki so bile že v prvotnem načrtu, in 4 preurejene oziroma kasneje prilagojene za zasilni pouk italijanske osnovne šole. Šolo so preuredili leta 1954 ob organizaciji nižje gimnazije v Izoli. Ob tej šoli sta še dva zasilna prostora, od ka-

LEGENDA: - - - - Predvideno za rušenje: 1. hišnik — 2. stara
 sola — 3. nove učilnice — 4. predn. predavalnice — 5. admi-
 nistracija — 6. telovadnica — 7. paviljonski trakt — 8. gosp.
 poslojpe — 9. vrtec — 10. stanovanje — 11. sol. plantaža —
 12. sadovnjak — 13. podhod

terih služi eden za učilnico, drugi pa za fizikalni kabinet. Oba sta brez osnovnih higien-sko sanitarnih naprav. V poslopju je preurejena učilnica, ki rabi za zbornico in šolsko administracijo obeh šol, ter učilnica, v kateri je mlečna kuhinja in jedilnica. V ostalih učilnicah je celodnevni pouk, v dveh učilnicah pa celo v treh izmenah. S šolskim letom 1961/62 pa je že vpeljana tretja izmena v vseh oddelkih nižje stopnje osnovne šole. V teh prostorih se stiska tudi I. osnovna šola.

Italijanska osnovna šola, ki je lastnik omenjene zgradbe, uporablja 4 zasilne učilnice, ki so bile preurejene iz dveh prvotnih učilnic. Italijanska šola nima v lastnem poslopju potrebnih prostorov za administracijo; nima ne delavnic ne kabinetov, kar zahteva šolska reforma. Italijanska šola pa mora ostati taka in v takem obsegu že zaradi londonskega sporazuma med FLRJ in republiko Italijo. Z izselitvijo I. osnovne šole iz tega poslopja bo italijanski šoli omogočeno delo po programu in novih reformiranih načelih. Hkrati se bomo tudi izognili očitkom oblastnih organov sosednje Italije.

Poslopje II. osnovne šole je bilo zgrajeno leta 1947 za takratne potrebe slovenskih otrok. Poslopje pa je postajalo iz leta v leto premajhno, zato so mu leta 1956 nadzidali še eno nadstropje. Šola ima sedaj 8 učilnic v skupni porabni površini 430,67 m². Čeprav je bila stavba grajena po osvoboditvi, nima potrebnih stranskih prostorov: predavalnice, delavnice ter raznih kabinetov za pouk fizike, kemije itd. Nobena od navedenih šol v Izoli pa nima svoje telovadnice. V Izoli je samo ena telovadnica in še ta je preurejena iz bivše kino dvorane. Ta je od vseh treh šol oddaljena približno 700 m, zaradi česar otroci izgubijo veliko časa, pot pa jih vodi

preko najbolj prometnih cest v Izoli, kar tudi ni najprijetnejše. Učilnice v II. osnovni šoli so tudi premajhne, saj merijo le 53,2 m², kar nikakor ne ustreza obmorskim klimatskim razmeram, zlasti še, ker so učilnice vedno prenapolnjene.

Nova šola bo imela poleg učilnic še vse tiste prostore, ki so potrebni za pouk po programu reformiranega šolstva. Imela bo garderobo, predavalnico za fiziko in kemijo ter prostor za risalnico, glasbeni pouk in zborovsko petje, prostor za tehnični pouk in za pouk v kuhanju, učiteljsko strokovno knjižnico ter pionirsko knjižnico, prostor za razgovore s starši in za druge sestanke, splošno in zobno ambulanto, upravnikovo pisarno, administracijo ter sobo za zbornico. Ker bo novo šolo obiskovalo približno 45 učencev s področja Dvori nad Izolo, ki se vozijo in morajo nekje čakati avtobus ali pouk, hkrati pa se kaže potreba, da bi en prostor uporabljali za obednico in za interne šolske prireditve, bo en prostor urejen tudi za te namene.

Šola bo imela tudi primerno telovadnico, stanovanje za hišnika in potrebne sanitarije. Pri šoli bo plantaža in šolski vrt, kjer bodo učence lahko poučevali v kmetijstvu in botaniki.

Stroški za to šolo so predvideni (po predloženih predračunih) 330 milijonov dinarjev. Razumljivo je, da glede na gibanje cen ni gotovo, da bodo ta sredstva zadoščala, vsaj tako nam kaže praksa pri dosedanjih novih gradnjah.

Ker gre tu za splošno korist, za korist vsega prebivalstva naše komune, bodo morala podjetja in posamezniki vložiti vse svoje sile in sredstva, da bodo ti načrti čimprej uresničeni.

Miro BANOVAC:

Ekonomske enote in disciplinski postopek

V preteklem letu je bila zaupana delavskim svetom naših ekonomskih enot tudi skrb za pravilne delovne odnose in za delovno disciplino. Odtlej so torej delavski sveti ekonomskih enot tisti organi, ki odločajo o vseh težjih kršitvah delovne discipline članov ekonomskih enot. Za sedaj so bili izpuščeni iz pristojnosti delav. svetov ekonomskih enot samo vodje oddelkov, zoper katere še vedno izreka kazen za njihove prekrške disciplinska komisija delavskega sveta podjetja (centralna disciplinska komisija).

Vrste disciplinskih prekrškov in kazni poznamo skoraj vsi, ker sorazmerno delikatna dejavnost našega podjetja zahteva budnost in hitro ukrepanje. Precej manj pa poznamo disciplinski postopek, to je postopek, ki se ga moramo posluževati pri obravnavanju disciplinskih zadev. Ta je sicer opisan tudi v

našem pravilniku o delovnih razmerjih, vendar z njim prav gotovo niso podrobneje seznanjeni vsi člani delavskih svetov naših ekonomskih enot, ki jih je danes v kombinatu nad 500.

Zakon o delovnih razmerjih med drugim predvideva, da se v disciplinskem postopku analogno uporabljajo določila zakonika o kazenskem postopku glede vseh tistih vprašanj, ki niso posebej urejena z zakonom o delovnih razmerjih. To pomeni, da disciplinski postopek ni tako enostavna zadeva, saj zahteva poznavanje tistih predpisov, ki se jih poslužujejo sodniki rednih sodišč. Prav je torej, da spoznamo oziroma ponovimo tista načela in določila, ki jih moramo nujno upoštevati pri obravnavanju sleherne disciplinske zadeve po delavskem svetu ekonomske enote.

Vsak član kolektiva se mora danes zave-

dati, da je ne samo delavec, ampak tudi upravljavalec. Zaradi tega je njegova dolžnost, da je ne le sam discipliniran, ampak tudi, da pazi na discipliniranost svojih sodelavcev. Vsi smo torej dolžni zasledovati disciplinske prekrške in podvzemanj vse ukrepe, da se storilce privede na pravo pot.

S takim ravnanjem jim ne bomo nikakor škodovali, temveč nasprotno: pomagali jim bomo odpravljati napake, ki bi jih — čeprav v začetku zelo majhne — lahko sčasoma dovedle tudi do zelo hudih posledic, če bi jih zanemarjali.

Kako naj praktično izvršujemo to svojo dolžnost delavcev-upravljalcev? Ko ugotovimo prekršek, ga prijavimo nadrejenemu vodji ekonomske enote. Ta mora zadevo raziskati, zaslišati prizadetega delavca in pričeti ter ugotoviti vse okoliščine, ki so važne za pravilno presojo dejanja. Vse to opravi z zapisniki, ki jih morajo podpisati tudi zaslišanci oziroma tisti, ki prisostvujejo ali sodelujejo pri poizvedbah.

Vodja ekonomske enote po izvršenih poizvedbah odloči po eni od naslednjih možnosti:

1. ustavi postopek, če ugotovi, da obtoženi ni storil prekrška;
2. sam izreče kazen, če ugotovi, da je bila storjena lažja kršitev delovne discipline;
3. odstopi spise z zadevo za kaznovanje delavskemu svetu ekonomske enote, če ugotovi, da je kršitev delovne discipline hujšega značaja.

Težje kršitve delovne discipline presojamo po vrsti in višini kazni, ki jo posameznik zasluži s svojim dejanjem in po eksemplifikativno naštetih primerih v pravilniku o delovnih razmerjih, kjer v 114. in 117. členu zasledimo naslednja določila:

»Za hujšo kršitev delovne discipline velja zlasti:

1. ponaređitev listin ali dajanje nepravilnih podatkov, ki utegnejo vplivati na sklenitev, trajanje in prenehanje delovnega razmerja ali na ugotavljanje osebnih prejemkov delavca, z namenom preslepiti podjetje;
2. zloraba položaja ali prekoračenje dajega pooblastila;
3. povzročitev premoženjske škode podjetju z nemarnim ali nevestnim opravljanjem službenih dolžnosti;
4. opustitev ukrepov za varnost delavcev ali zaupanih stvari ali premajhna skrb za take ukrepe;
5. tatvina proizvodov ali drugih predmetov v podjetju;
6. neupoštevanje ukrepov za higiensko in tehnično varstvo pri delu;
7. neupravičena oziroma nedovoljena odklonitev izvršitve delovnih nalogov, ki jih izdajo pristojni organi podjetja oziroma nadrejeni voditelji;

8. pridobitev osebne gmotne koristi ter sprejemanje daril in drugih ugodnosti v zvezi z delom podjetja in na njegovo škodo;

9. neupravičena uporaba denarja, vrednostnih papirjev ali delavcu na delovnem mestu zaupanih stvari v njegovo korist ali v korist koga drugega;

10. prihod na delo v pijanem stanju ali pijanost med delom;

11. neupravičeni izostanek z dela, ki traja brez presledka tri ali več dni;

12. odklonitev podatkov ali dajanje netočnih podatkov, ki se morajo po veljavnih predpisih dajati pooblaščenim organom, zavodom in organizacijam;

13. povzročanje nereda ali pretepanje v podjetju;

14. postopanje po oddelkih in nedelavnost med delovnim časom;

15. malomarno in nevestno opravljanje službenih dolžnosti;

16. vsako dajanje podatkov, ki veljajo za poslovne skrivnosti, brez dovoljenja pristojnega organa podjetja;

17. netovariško in nepravilno obnašanje do sodelavca;

18. vsako dejanje oziroma opustitev (hote ali zaradi malomarnosti), ki je v nasprotju s tem pravilnikom in z drugimi predpisi ali jasno zapovedjo nadrejenega voditelja in ki je povzročilo ali bi lahko povzročilo nepravilno delovanje podjetja.

Kazen odpusta iz podjetja se sme izreči zoper delavca za tako kršitev delovne discipline, ki ima za podjetje hujše materialne ali druge posledice, ali za pogosto ponavljanje hujših kršitev delovne discipline, za katere je bil že kaznovan, ali pa za kršitve delovne discipline, ki pomenijo za podjetje nevarnost.

Kot take kršitve delovne discipline se štejejo posebno:

1. vse vrste in oblike gospodarskega kriminala, pri katerem je oškodovano podjetje;
  2. več kot pet dni neopravičenih izostankov z dela v enem koledarskem letu;
  3. večkratni prihod na delo v pijanem stanju ter pijanost med delom ali ponovno povzročanje nereda ali pretepa v podjetju;
  4. ponovna neupravičena ali nedovoljena odklonitev izvršitve delovnih nalogov, ki jih izdajo pristojni organi podjetja oziroma nadrejeni voditelji;
  5. ponaređitev listin ali dajanje nepravilnih podatkov pri sprejemu z namenom, da bi se preslepilo podjetje;
  6. težje zlorabe položaja ter ponovno trajno netovariško in nepravilno obnašanje do sodelavcev;
  7. tatvina proizvodov in drugih predmetov podjetja.
- Kazni za disciplinske prekrške so:
1. opomin,
  2. ukor,
  3. strogi javni ukor,

4. denarna kazen v višini do 5 odstotkov od osebnih dohodkov za dobo enega meseca,
5. denarna kazen v višini do 10 odstotkov od osebnega dohodka za dobo do 3 mesecev,
6. odstavitev s položaja,
7. odpust iz gospodarske organizacije.

Vodja ekonomske enote lahko izreka le prve štiri kazni, medtem ko so za ostale pristojni le delavski sveti ekonomskih enot oziroma centralna disciplinska komisija. Delavski sveti seveda lahko izrekajo tudi milejše kazni, to je tiste, za katere je pristojen vodja ekonomske enote, če so take kazni primerne.

Ko predsednik delavskega sveta ekonomske enote dobi zahtevo za kaznovanje, skliče sestanek, na katerega obvezno povabi obdolženca, morebitne priče in druge osebe, katerih prisotnost je za uspešno razpravo nujna.

Pri tem je pripomniti, da vsak obdolženec lahko najame zagovornika, ki ima v disciplinskem postopku enake pravice kot v postopkih pred rednimi sodišči. Pri vabljenju predsednik tudi ne sme pozabiti, da mora

dobiti obdolženec vabilo najmanj tri dni pred razpravo, da si lahko pripravi obrambo, ki mu je zagotovljena z zakonom o kazenskem postopku.

Potek razprave bolj ali manj poznamo in ni zato potrebno, da ga obnavljamo. Vselej moramo paziti, da bo obdolžencu omogočena vsestranska pravilna obramba, da se na razpravi ohrani red, da se piše zapisnik, ki ga na koncu podpišeta predsednik in zapisnikar in tako dalje.

S tem smo nekako ponovili in si osvežili vsaj nekaj tistega, kar morajo poznati vsi člani delavskih svetov ekonomskih enot. Razumljivo je, da z enim člankom ni mogoče zajeti vsega, kar določajo pravilniki, zakoni in drugi predpisi. Razumljivo je tudi, da ne moremo zahtevati od članov delavskih svetov ekonomskih enot temeljito poznavanje naše zakonodaje. Zato pa imamo v kombinatu pravno pisarno, ki bo priskočila na pomoč v vseh primerih, kjer bo taka pomoč potrebna.

Tomaž PAVLETIČ:

Pričeli smo z debatnimi večeri

Toliko raznih sestankov, kot smo jih imeli v kombinatu v zadnjem času, jih doslej še nismo in jih verjetno tudi v bodoče ne bomo imeli več. Sestavljanje raznih pravilnikov in razpravljanje o njih po ekonomskih enotah sta namreč pokazala, da je pri nas še mnogo nerešenih problemov, ki jih na sestankih ni moč rešiti. So stvari, ki jih ne moremo kar določiti in se pozneje po njih ravnati.

Zaradi takšnih problemov je sindikalna podružnica organizirala debatne večere. Namen teh debatnih večerov je, da se strokovni, družbeni in drugi delavci posvetujejo in si na podlagi znanstvenih, praktičnih izkušenj od drugod ter lastnih izkušenj iz kombinata ustvarijo določena stališča. Ta svoja stališča pa naj bi kasneje na svojih delovnih mestih ali v organih samoupravljanja tudi uvajali v življenje.

Debatni večeri so se že pričeli in so vsak četrtek od 17. do 19. ure v rdečem kotičku v »IRISU« ter bodo trajali vso zimsko sezono. Postali bodo pametno in smotrno nadomestilo za vse razgovore te vrste, ki so se do sedaj odvijali po gostilnah in drugod.

Iniciativni odbor je pripravil teme, ki smo jih obravnavali na prvih treh večerih. Za vsako temo je tudi določil referenta, ki je zadolžen, da v največ dvajsetih minutah v glavnih črtah oriše izbrano snov. Na ta način bo zbranim diskutantom začrtal smer debate.

Na prvem debatnem večeru je o temi »organizacija in naš kombinat« imel uvodno besedo tov. Zvonko Grahek. V tej temi ni opisoval organizacijske sheme našega kombinata, kot je morda kdo pričakoval, pač pa je

pojasnjeval osnovna načela, ki jih je treba upoštevati pri vsaki organizaciji. Jasno je, da smo kasneje v debati tudi videli, kako in v kakšni meri se ta splošno priznana načela uporabljajo pri nas. Prišli so do zaključka, da samo širjenje poslovanja ne vodi določenega podjetja vedno tudi k napredku, pač pa se je treba na določeni stopnji razvoja z ekspanzijo navzgor ustaviti in se za določen čas posvetiti notranji organizaciji. Organizacija je lahko v različnih podjetjih po shemi (in poslovniki) popolnoma enaka, toda zaradi psihične napetosti ljudi in zaradi drugih vzrokov ljudje na posameznih delovnih mestih niso uglašeni.

Velikega pomena je tudi zadovoljstvo človeka z delom, ki ga opravlja, saj je samo zadovoljen delavec lahko tudi učinkovit. Dejstvo je, da nam novi gospodarski sistem in decentralizacija delavskega samoupravljanja dajeta veliko spodbudo za boljše organizacijo. Koristi boljše organizacije bodo s tem čutili sami neposredni proizvajalci. Moderna tehnika dandanes konstruira najbolj komplicirane stroje, tako da danes ni več v ospredju vprašanje, kako prilagoditi stroj človeku, da bo ob minimalnem naporu mogel maksimalno proizvajati.

Ne bom opisoval vsega, kar so obravnavali na prvem debatnem večeru; to naj bo tema serije člankov, ki bodo — sodeč po zahtevanju nekaterih — v nadalje tvorili jedro »Našega glasa«. V večini nadaljnjih tem na naših debatnih večerih bo glavno vprašanje o organizaciji, saj to je prav gotovo najzanimivejša tema za debato. Na naslednjem de-

Ado MAKAROVIC:

Pristanišče ali luka Koper?

(»Delo« 20. 12. 1961)

Podjetje »Pristanišče Koper« se je presenovalo in si pri tem tudi izpremenilo ime v »Luka Koper«. Čeprav je v tem tudi nekaj tiste naše znane manije izpreminjanja imen, je vendar novo ime dobro in z njim stopamo bolj trdno k morju. Našim slavistom pa ime ne ugaja, kar je razumljivo, ker je slovensko le »pristanišče« in »luko« Slovenski pravopis le — »dovoljuje«. V resnici pa sestavljavci Slovenskega pravopisa niti niso vedeli, zakaj dovoljujejo tudi »luko« poleg splošno znanega in v vsakdanji govorici uporabljenega »pristanišča«. Smelo trdim, da je tisti krog jezikovnih strokovnjakov dovolil besedo »luka« kot sinonim »pristanišča«, kar je napačno. Dokaz, da je tako, je izraz »luške naprave«, ki ga pravopis — »dovoljuje«. Pravilno je edino »pristaniške naprave«, ker je treba namreč strogo ločiti »pristanišče od luke«. Koper je luka in ima pristanišče! Luka je širše ozemlje (zaliv, rusko lukomorje, mesto, okraj), ki ima pristanišče. Vsako mesto ob morju je luka: luka Piran, luka Izola in torej tudi luka Koper. Na cesti nisi sam, toda na morju še manj! Na morje so prišli Hrvati pred nami, mi Slovenci pa šele v novi Jugoslaviji! Naši italijanski sosede nimajo dveh besed za imenovanā pojma, temveč morajo reči takole: »il Porto Trieste« in »il porto di Trieste«; Porto Trieste je Trst, il porto di Trieste je tržaško pristanišče. Pri nas Slovanih pa je drugače in menda se bomo vprašali, kako je pri Hrvatih. Luka ima »pristanište« (da vzamemo za primer ne posebno veliko luko!). Toda jezikoslovec — tako se mi vsaj zdi — bi moral vprašati najprej ruščino, ali loči »luko« od »pristanišča« in kaj pomeni v ruščini »luka«, saj je ruski najmočnejši jezik med slovanskimi. Le nikar kar tako po kranjsko, da je hrvatska »luka« srbohrvatska oblika slovenske besede »loka«. Profesor Jože Hočevar, ki je eksponiral ta predmet javnosti (»Delo« od 20. decembra), je svoje vprašanje tudi napačno postavil: »Pristanišče ali luka v Kopru?« Odgovor je: Pristanišče v Kopru, toda Koper je luka! V ruščini je luka morski zaliv, v katerem je mesto s pristaniščem. Pristanišče samo je rusko »pristanišče«. Gospodarski razvoj ima nujno za posledico srečanje s sosedom in tako je ruska luka postala »port« (že za Petra Velikega). Kakor torej loči ruščina pristanišče od luke-porta, tako moramo dosledno tudi

mi. Novo ime podjetja »Luka Koper« je res nekoliko preponosno, ker je podobno bolj krajevnemu imenu kakor imenu neke firme. Na primer Port Linclon, Porto Empedocle, Puerto Barrios itd. so v gornjem smislu popolnoma pravilno tvorjena krajevna imena, ki prvotno pomenijo zaliv kot luko, mesto in njegovo ozemlje kot luko. Tako je torej tudi koprski zaliv luka Koper, mesto Koper pa je luka Koper. Pristanišče samo pa je in ostane pristanišče, in v tem ima profesor Hočevar neizpodbitno prav!

Zgodovinsko ima tudi prav, da je »luka« — loka, če bi pristavil, da je lok in loka prarodno, da je lok vijuga, črta, meja in da je loka prostor, ki ga ta črta omejuje. Zato je lok moška in luka ženska beseda. Lok je luk in loka je luka. Loka kot »luka« v opisanem smislu je torej lahko samo na morju, v zalivu, ker na reki je prav nasprotno. Medtem ko je na morju lok luke konkaven (morje!), je ob reki lok luke (loke) konveksen. To se pravi, da nastane luka ob reki na kopnem, v ovinku reke (kopno). Če pogledamo zopet k Rusom: Veliki Luki na Lovatu, severno od Vitebska, ali v zgodovino: Lunki-ni ob Labi, trdnjava Vilcev, ki so jo porušili Sasi v 9. stoletju in je danes Lenzen. Zato so prave luke samo ob morju in ob reki le pristanišča.

Tako je vprašanje rešeno in bomo rekli: največja slovenska luka je Koper. Največje slovensko pristanišče ima luka Koper. Luka Koper tekmuje s Trstom, toda njeno pristanišče s tržaškim še ne more. Koper je znana luka, toda njeno pristanišče še ne tako! Pristaniške naprave, pristaniško podjetje »Luka Koper«, pristaniško osebje, pristaniški problem Kopra.

Kakor pravimo: prestolnica Ljubljana, trg Logatec, vas Razdrto, selo Vrh, tako torej recimo luka Izola, luka Piran, luka Koper!

Ostane nam nekaj hrvatsko-srbskih nedoslednosti (lučki radnik namesto pristanišni radnik, lučki propisi namesto pristanišni propisi itd.), ki so verjetno nastale v dobi, ko je bil lučki kapetan še glavar okraja, ne samo načelnik pristanišča, torej luke v pravem smislu. Ker pa je to zgodovinski, častni naziv, ostane tudi za nas Luška kapitanija in načelnik luški kapitan.

Naj se torej pristaniško podjetje »Luka Koper« na novi osnovi razvija in naj v bodočnosti upraviči svoje ponosno ime!

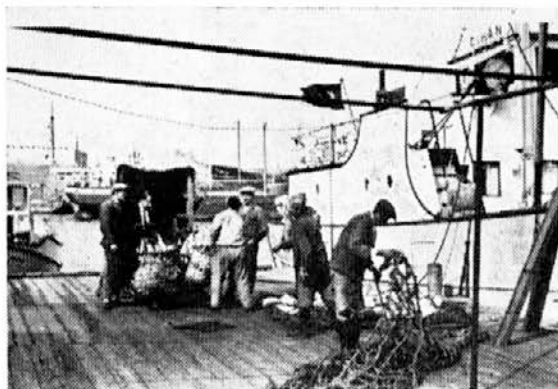

Rajko MAKOVEC:

Nekaj vtisov iz Turčije

Kakor je muhasto istanbulsko vreme, ki se v teku dneva nešteto krat menja, tako so muhasti tudi toriki, ki nočejo priznati nika-kršnega plana ribolova; v tem so še slabši od naših sardel. Po dolgoletnih izkušnjah in predvidevanjih ribiških strokovnjakov bi moral biti lanskoletni jesenski ribolov veliko boljši od predlanskega, v resnici pa je bil dosti slabši.

Toda istanbulski ribiči niso obupali. Z neverjetnim optimizmom so pričakovali veliki dan, ko love ribe tako rekoč z golo roko. Istanbul ima tudi za ribolov zelo ugoden geografski položaj. Mesto leži namreč ob ustju Bospora, kjer ta prehaja v Marmorno morje. Na jesen potujejo jate palamid oziroma torikov iz Črnega v Marmorno morje, spomladi pa se vračajo v obratni smeri. Jate rib, ki so v obeh morjih razprostrte v širino, se morajo pri prehodu skozi morsko ožino stisniti. Če poteka ta prehod ob lepem vremenu, je ribolov obilen kljub primitivnemu

Turška ladja »Cihan«, ki je že večkrat pripeljala palamido tudi v Izolo

načinu ribolova. Modernih tehničnih priprav (zvočnih sond) carigrajski ribiči sploh ne poznajo. Poleg tega pa ni pri ribolovu kake enotnejše organizacije, marveč vsakdo po svoje skuša kaj ujeti, če drugače ne gre, tudi na račun svojega soseda. Ribje jate poiščejo tako, da mečejo trnke in kjer torik prime, tam vržejo mreže.

Tudi delegat »Delamarisa« je preživel dneve v nestrpnem pričakovanju velikega dne z bogatim ribolovom. Pa ga ni bilo. Vsak dan se je pojavilo kako znamenje, ki je bilo zanesljiv znak, da bodo naslednji dan ribe navalile. Vsaka sprememba vetra, temperatura, jakosti morskih tokov in ne vem česa še je bila vedno za ribiče tisti znak, ki jim bo naslednjega dne prinesel obilen ribolov. Toda toriki so pozabili na tradicijo in na vsa ta ugodna znamenja — in se niso dali prijeti.

Tako tudi delegatu ni preostalo drugega, kot upati in obenem prisluhniti utripu vele-

mesta, katerega bogastvo tako cenijo skoraj vsi turisti.

Istanbul, mesto velikih kontrastov, živi svoje posebno življenje. Na eni strani staro mesto s svojim bazarjem, kjer trgujejo še prav tako kot pred mnogimi stoletji, na drugi strani pa moderno mesto evropskega stila s svojimi hoteli prve kategorije in širokimi avenijami, po katerih se drenjajo avtomobili od starih Chevroletov do najmodernejših Studebeckerjev. Prevladujejo ameriška vozila in taksiji. Po moji oceni je gotovo nad polovico vseh osebnih avtomobilov taksijev. Ti so razmeroma poceni, ker večina od njih vozi po odrejenih linijah in odpelje šele takrat, ko ima toliko potnikov, da je polno zaseden. V lanskem letu so opustili tramvaj, ki jim res ni delal reklame. Vozovi so bili dosti slabši od starih vozov ljubljanskega tramvaja, ki so vozili po Ljubljani še za časa Avstrije. Mesto se duši v prometu. Razvoj ga je prehitel in večinoma tesne ulice se v prometnih konicah tako zatrpajo z avtomobili, da se kolone le s težavo in počasi pomikajo naprej. Pri tem si dovoljujejo nekaj, kar si pri nas le malokdo drzne: avtomobilisti hupajo z vsemi registri, kar stane ubogega tujca, ki ni vajeve vele mestnega hrupa, ogromno živcev, posebno ponoči — saj hupanje niti tedaj ne preneha.

Velika obremenitev za živce Jugoslovana, ki tega ni vajeve, so trgovci — kričači vseh vrst, ki ponujajo svoje blago: od časopisov in srečk pa do vseh mogočih drobnarij, ki bi spadale v galanterijsko trgovino. Posebno zvečer so vse ulice polne teh kričačev: od petletnih kratkohlačnikov s svečko pod nosom pa do bradatih starčkov s tradicionalnim fesom na glavi.

Zanimivo je, da se nežni spol o mraku umakne z ulic in zvečer so vse ulice polne — v glavnem moških. Pravijo, da so ženske preveč plašne, za kar je baje vzrok močnejši spol, ki do nežnega ni preveč boječ, posebno v večernih urah ne. Nočno življenje je zelo razvito, saj je na vsakem vogalu kak »night club«, ki s precej drznimi fotografijami plesalk skuša zbuditi pri mimoidočih poželenje po mamljivi, a zelo dragi zabavi. Mesto se ponaša tudi z značilnostjo vseh obmorskih vele mest, z ulico, ki je z obeh strani zaprta z železnimi vrati in ki nudi poceni uteho lju-bezni željnemu obiskovalcu, kopici žensk pa skromen in žalosten zaslužek. Policija od časa do časa zapre železna vrata in odpelje ženske na zdravniški pregled. Velik odstotek jih potem pošljejo v bolnišnico, ostale pa se vrnejo na svoje revno delovno mesto.

Turčija je zelo bogata s sadjem in povrt-nino. Pravijo, da tudi v žitu ne bi potrebovala ameriške pomoči, če bi bile obdelane

obširne površine dobre zemlje, ki je noče v Anatoliji nihče obdelovati. Zaradi nizke odkupne cene za kmetijske proizvode si kmetje raje poiščejo priložnostni zaslužek v Istanbulu, kjer raje čistijo čevlje ali pa nosijo tovore v pristanišču, kot pa obdelujejo zemljo v vročem maloazijskem podnebjju. Ti nosači znosijo na svojih hrbitih neverjetne količine. Pravijo, da 200-kilogramski tovor na plečih mišičastega Turka ni nobena redkost. Tudi pri natovarjanju ladij z ribami opravijo glavno delo številni nosači, ki v koših nosijo ribe iz hladilnice na ladjo ali vagon. Posel gre zelo hitro od rok in brez priganjanja. Take delovne sile je na pretek, saj je ponudba dosti večja kot povpraševanje po teh delavcih. Če si skuša nosač dovoliti večji oddih, ga hitro zamenja drugi, ki že nestrpnost čaka, da bo zasedel njegovo mesto in si zaslužil kos trdega kruha. O kakem socialnem zavarovanju seveda ni govora. Naš človek posebno hitro opazi to borbo malega človeka za svoj vsakdanji kruh, posebno še, ker je na drugi strani tako očitno luksuzno življenje bogatašev.

Sodobna Turčija mnogo dolguje Kemalju Atatürku, ki je deželo temeljito reformiral

in jo potegnil iz največje zaostalosti. Turki so mu zelo hvaležni in je moč videti njegovo sliko skoro na vsakem koraku. Ves gospodarski razvoj dežele pa je zaostal po padcu Menderesovega režima. Razmere so se pričele počasi urejati šele proti koncu lanskega leta, ko so se razne stranke po dolgotrajnih pogovorih sporazumele za koalicijsko vlado. Nova vlada se je znašla pred velikimi težavami, kajti v obdobju vojaške vladavine je bilo gospodarsko življenje posebno glede odnosov s tujino zelo okrnjeno. Ljudstvo se še vedno oklepa starih tradicij in starega načina življenja in vidi v vsaki novotariji nevarnost za svoj obstanek. Značilen primer so istanbulske pekarnice. Zelo veliko jih je, vendar so zelo primitivne. Človek, ki je hotel peko kruha modernizirati in sodobno opremiti nekaj večjih pekarn, je moral odstopiti od svojega načrta, ker so se vsi peki uprli in mu grozili z maščevanjem, če ne bi svojega načrta opustil.

Za situacijo v Turčiji je značilna opazka, ki sem jo slišal od nekega domačina: Pri nas bi se dalo marsikaj urediti, potrebovali bi le drugega Tita.

Ado MAKAROVIC:

O zgodovini slovenskega ribištva na Jadranu

(»Slovenska čupa«)

Najboljši dokaz starosti našega ribiča na Jadranu je ladja, izdelana iz enega samega kosa, debela, tako imenovana čupa. Od kod izvira ta naziv? Medtem ko se moramo strinjati glede drugih ribiških nazivov — ker so pararele prejasne — da so »beneškega« izvora, nisem za izraz čupe — zopolo. Čupa je beseda ženskega spola, medtem ko je zopolo moškega. Za Slovena ni bilo nujno, da imenuje svoj drevak z besedo, ki ima žensko končnico, ker imamo za ladje tudi moške oblike, n. pr. slovensko-ruski karabel. Po vzorcu »zopolo« bi moralo nastati po mnenju o ženskem značaju predmeta: čupola, ker je tisti, ki je ta naziv prevzel, znal »beneško«; torej je ločil »zopo« od »zopolo«. Verjetneje je torej, da je beneška beseda zopolo nastala iz neke drugačne besede slovenskega ribiča, katere širšo obliko lahko slutimo prav v beneški besedi, ker italijanske besede zopo ali celo deminutiva zopolo sploh ni! Da prevzete besede često ohranjajo prvotnejše oblike, širše in razumljivejše od tistih, ki so ostale pri ljudstvu, ki jih je ustvarilo, je znano dejstvo za raziskovanje besed vsakdanje rabe (tudi krajevnih imen). Tukaj imamo opraviti z najvažnejšim predmetom pridobivanja, z ladjo. Po starosti je ladja kot ribiški predmet takoj za trnkom in vršo, ki jih ribič drži na

bregu in v plitvini ob bregu. Upravičeno torej dajemo taki besedi vrednost najstarejšega jezika. Na drugi strani je drevak, izžgan ali iztesan iz enega samega kosa, najstarejša ladja. Možnost, da je beseda zopolo ohranila starejšo slovensko besedo, vidimo takoj, če prevedemo današnjo besedo čupa po njej v namišljeno »čupola«, ki ji takoj odvzamemo za Slovena nepotrební vokal, ker nam dokazujejo vsi slovanski jeziki skupino -pl-, kateri vokal šele sledi: plan, plen, plin, plon, plun. Ta vokal ima tudi prevzeta beneška beseda, ki je dala ženski obliki originala moško končnico. Namesto zapola — zopolo. Tako smo se približali slovenskemu originalu do oblike: čupla. Seveda šele originalu beneške kopije, nismo pa se še dokopali do prvotne slovenske besede. V dobi torej, ko je slovenski ribič imenoval svoj drevak čupla, je beneški ribič prevzel to besedo kot »zopola«. Začetnega z- seveda ne smemo izgovarjati kot dz-dzopola, temveč kot c-copola. Kdaj se je to zgodilo, je nemogoče reči. Vsekakor zgodai, vendar pa ne takoj v dobi, ko je slovenski došlec pokazal svoje drevake domačinu na onem bregu, ker takrat so bili odnosi brez dvoma sovražni.

Ko imamo pred seboj besedo »čupla«, je še ne razumemo, toda začetni c- je lahko nastal iz mehčanega d'-: djupla namesto dupla. Tako je preko d'upla nastala izgovarjava

čupla in se v teku časa pokvarila v čupa. Sedaj nam pomena res ni treba več ugibati, ker to je »izdolbena ladja«.

Vsi vemo, kaj je duplo v drevesu, toda medtem ko se je duplo (kakor duplina) naredilo samo, je človek od pamtiveka drevesa dolbel. Od tod torej, od glagola dolbsti imamo izraz deblo oziroma — bolj učeno — od »dlbti« dblo. Od tod ima tudi hrast svoje ime: dub-dob. In naša čupa, ki je originalno dupla, je bila tudi res izdolbena iz duba, hrasta. Saj je znano, da so prav na tem ozemlju rasli mogočni hrasti, ki so jih uničili Benečani. Toda jaz ne bi pripisal vse krivde Benečanom, temveč najprej našim, ki niso sekali hrastov samo za čupe, temveč tudi za bajte, kurivo in drugo. Po mnenju našega zgodovinarja Milka Kosa teh gozdov tudi ni bilo mnogo. Vsekakor pa je bila prvotna čupa izdolbena iz hrastovega debela in je moralo biti teh čup precej. Današnje stanje ne pomeni nič, ker je nujno grajena ladja izpodrinila izdolbeno.

Edini naš etnograf, ki se je lotil sistematičnega študija slovenskih ribičev s tem, da je začel zbirati gradivo, je bil Rado Lenček (»Gradivo o slovenskih ribičih ob Jadranskem morju« v zborniku »Ob Jadranu«, Trst). Po njem je čupa »najstarejši ribiški čoln na naši obali, čeprav se je najstarejši ribiči spominjajo le za nabrežinski Breg«. Z njegovo rezervo, da je »po vsej priliki« tako, pa se ne morem strinjati, ker je ponekod čupa kot starejša oblika čolna na naši obali izključena, seveda če ne sežemo v prazgodovino, ko je ribič stal, čepel ali jezdil na še neobdelanem deblu. To pa vsekakor sodi v lov tik ob obali, za katerega pa ne moremo misliti, da bi bil še možen ob času prihoda Ilircev in še ob prihodu Slovanov na to kruto, nerazčlenjeno obalo, ki ne nudi potrebnih skrovišč pred neurjem.

Tudi se ne strinjam z Lenčkom, da bi ime čupa bilo od beneške besede zopolo (str. 38), kakor sem zgoraj razložil (da je čupa iz »dupla«), vendar je dragoceno njegovo poročilo, ki ga ima od »Babčevega nonota«, da sta njegov (nonotov) nono in pranono ter vsi Križani lovili nekoč samo s čupami in da so čupe v zadnjih desetletjih popolnoma izginile. Jaz bi raje rekel, da so izginile šele v zadnjih desetletjih, kar pomeni, da je slovenski ribič vendarle delal po svoje vzlic zelo močnemu gospodarskemu in jezikovnemu vplivu italijanskega soseda. Za beneške ribiče ni mogoče reči, da bi še nedavno lovili v drevakih. Beseda čupa, ki ni zopolo, temveč je zopolo prevzeta beseda in predmet, je nastala zelo verjetno pri Slovenih na tej obali. Ker je to nekoliko drzno, bomo rekli vsaj tako, da je Sloven čupo že poznal iz svoje ribiške rečne kulture, če jo je vendar

že našel ob Jadranu. Drugič pa je mogoče dokazati, da beneški (Sadinsko govoreči) ribič drevalca sploh ni poznal. Torej ga je prevzel, kjer se je to zgodilo, od nas in s predmetom tudi zgodbo. Zelo verjetno pa Sloven drevaka tukaj ni našel, saj je moralo biti ribištvo ob naši obali vedno zelo trdo delo, uspeh pa komaj za prehrano. Lenček, ki poudarja okolnost, da na vsej obali ni bilo primerne pristanišča, loči pri tem le čupo kot »majhno barko« od večjih bark, »ki zahtevajo vsaka nekoliko zavetja«, in da so si morali torej pomagati le s čupo, ki »so jo lahko vsak čas potegnili na suho«. To je napaka etnografa, ki ga zanima predvsem sedanje stanje, posebno kadar zbira gradivo in posega v zgodovino le v zvezi s predmetom, ki ga obranava. Zanj je važno, da se je nekaj čup ohranilo kot zgodovinski predmet, in sicer le dve čupi, medtem ko jih je bilo pred 70 leti (še!) 17. S tema čupama pa od začetka zadnje svetovne vojne niso več ribarili. »Ena je Martinčeva, druga je Babčeva«. To so zgodovinsko zelo zanimivi podatki, če v okviru zgodovine razvoja ribiške barke smemo domnevati število čup (»dupel«) v preteklosti slovenskih ribiških vasi na prvi slovenski morski obali.

Lenček je kot etnograf pravilno opredelil center slovenskega ribištva na nabrežinskem Bregu in opisal ribištvo v tem območju od Sesljana do Križa. Tukaj je ribič prišel do morja in se širil na desno in levo, in tukaj je tudi zadnji ostanek slovenskega ribištva na Jadranu. Zgodovinsko zanimivo je dejstvo, da je Slovenec prav zadnji v dobi propada (začetek druge svetovne vojne) svojih prastarih ribiških rodov prišel zopet do morja na drugi strani Trsta in tukaj, na lastnih tleh in lastnem morju razvija novo slovensko ribištvo, in sicer prav na tisti obali, ki mu je bila prej zaprta in nedostopna. Tudi z etnografskega stališča je zanimivo, da neki živelj pokaže toliko vztrajne vitalne sile, da gospodarske kulture, ki jo je začel kot primitivec, ne opusti, temveč vztraja v trdem in skoraj trmastem delu ter ostane to, kar so bili pradedje, čeprav pridobitni moment pri tem vedno bolj gine in ga končno sploh ni več. To pa traja toliko časa, dokler se isti živelj (slovenski) ne zagriže v isto kulturo, toda v mnogo ugodnejših pogojih glede na sredstva in ozemlje (tukaj obmorje). Kakor se v zgodovini kaže konservativnost poljedelca v sredstvih in ozemlju njegove kulture, tako je jasna ta konservativnost tudi v zgodovini slovenskega ribiča. Ta lastnost je posledica prav tistih težkih pogojev v začetkih, ko je sovražni val tujega ljudstva potisnil kmetovalca v gore, ribiča pa omejil na negostoljubno obalo slovenskega Krasa.

(Se nadaljuje)

Vili MOŽE:

Najboljša posadka v letu 1961

V letu 1961 je imela največ lovske sreče oziroma največ uspeha pri ribolovu naša ribiška ladja »KLEN«, ki si je s svojimi 175.477 kilogrami uplenjene ribe v vrednosti 19 milijonov 548.416 din priborila prvo mesto med enajstimi ribiškimi ladjami kombinata »Delamaris« v letu 1961.

Za takšen uspeh gre predvsem zasluga izredni delavnosti in požrtvovalnosti posadke, predvsem kapitana ladje tovariša Slavka

sedem let družno drug z drugim delajo za isti cilj, za čimboljši uspeh pri svojem delu. Zelo malo je posadk, ki bi bile toliko časa enotne, da v njih ne bi menjali ljudi in prav v tem je prednost posadke »Klena«, da je vsak na svojem mestu mojster svojega dela, da ima do drugih pravičen odnos ter da je delovna disciplina na tej barki za vzor ostalim posadkam. Skrbno vzdrževanje ladje in

Posadka ribiške ladje »Klen«, ki si je s preseženim planom priborila prvo mesto in nagrado

Grbina, ki je imel lepe uspehe tudi v prejšnjih letih, saj si je že 3-krat priboril prehodni pokal najboljšega ribiča na Jadranu. V zadnjih sedmih letih je posadka tovariša Grbina ujela 832 vagonov rib, kar je vsekakor količina, ki zasluži vse priznanje. Da je ta posadka dosegla takšen uspeh, je predvsem pripisati enotnosti tega moštva, ki že

inventarja na njej zmanjšuje njihove režijske stroške, s tem manjša stroške tudi kombinatu, obenem pa dviga rentabilnost ladje in dviga osebne dohodke njene posadke. Želja nas vseh je, da bi ta ribiška ladja še mnogokrat po sedem let plovila po našem Jadranu in bila tako kot doslej vzgled in spodbudnik ostalim ribiškimi ladjam.

Sonja MAKAROVIC:

Prave počitnice

V svojih počitnicah sem obiskala več krajev in doživela dokaj zanimivih stvari, a najlepši spomini so mi ostali na majhno, pri-

jetno vasico Lepeno, ki leži visoko v hribih, nekje v severozahodnem predelu Bovškega kota. Skupaj s starši sem bivala v počitni-

škem domu »DELAMARISA« in prebila v tem lepem koščku naše zemlje tri vesele in brezskrbne tedne, polne potepanja, divjanja, brcanja žoge, plezanja in drugega. Že drugi dan sem postala kolovodja majhne »klape« otrok, ki so, tako kot jaz, prispeli v dom na počitnice. Naredili smo si loke in puščice in nato z vikom in krikom jurišali na senene kopice in leskove grme. Večkrat smo si privoščili dolge izprehode po bližnjem strmem gozdu nad rečico Lepenjo in se nato na bregu igrali pirate ter, čepeč za skalami, z mrkimi obrazi prežali na namišljene ladje.

Večkrat sem se sama napotila na nasprotni breg rečice in se klatila nekoliko tudi po sosednjih goščah. Nekoč sem rekla tudi ostalim, naj gredo z menoj. A »klapa« je hvaležno zavrnila moj predlog, češ, v ledeno-mrzlo vodo že ne bomo bredli! Zatem sem jim rekla, da gremo na drugo stran lahko po skalah, ki leže v strugi in mole iznad površine rečice. V dokaz sem šla sama prva čez. Z nasprotnega brega sem jih nato, tuleč skozi bučanje vode pozivala, naj mi slede. A menda jim je moje opletanje in skakanje s skale na skalo vzelo še tisto malo poguma in z znamenji so mi dopovedali, da jih podvig ne mika. Morala sem se vrniti k njim. Po kratkem prerekanju in mojem na glas izrečenem mnenju, da so reve, so mi predlagali, naj jim pokažem lažji prehod čez reko. Vdala sem se in nato smo cijazili po bregu sem ter tja, plezali s skale na skalo, bredli po mokrem lapuhu in doživeli več nevšečnosti ter po eni uri končno našli docela lahak prehod na nasprotni breg. Drug za drugim smo se odpravili in na drugi strani smo se za šalo prešteli, če smo vsi. Zatem smo se pognali v strmo pobočje nad bregom, spodrsavali na mokrem mahu, se lovili za trhle šture ter se končno prihototali do vrha strmině. Tu se je tedaj odprl pred nami prelep smrekov gozd, nastlan z igličevjem, ki smo ga čutili pod nogami kot debelo mehko preprogo. Bil je svetlejši in prijaznejši od gozda na oni strani Lepenje; bili smo vzhičeni nad lepimi in veličastnimi smrekami. Napotili smo se med drevesa in globoko vdihavali po jagodah in smrečju dehteči zrak. Zedinili smo se, da smo zdaj raziskovalci neznanih gozdnih področij in da iščemo morebitna divja človeška plemena. Že po kratkem času smo naleteli na sledove civilizacije, namreč na lepo ošiljeno palico in poleg nje na pol dogorel kol, a po nekaj hipih smo odkrili pravo pravcato človeško bitje. Sedelo je na posekanem deblu in malicalo kruh z mlekom. Poleg sebe je imelo sekuro ter žago in nas je nadvse prijazno gledalo. Ko smo ga pozdravili, nam je samo pokimalo, ker zaradi velikega zalogaja v ustih ni moglo govoriti. Mi smo blodli še nekaj časa in se nato odločili, da se vrnemo. Nazaj grede smo skoraj vso pot tekli, kajti nič ni na svetu

lepšega, kot teči po mehkih gozdnih tleh, teči tiho in vztrajno, neslišno kot Indijanci ali kot lisica. Pot nazaj smo zlahka našli, ker smo spotoma iz previdnosti puščali sledove, kot so v tla zabodene palice, nalomljene suhe veje in podobno. V dom smo prispeli precej kasno, a nam starši na srečo niso nič rekli. Dan za dnem smo nato odhajali čez Lepenjo v prijazni gozd in se šli Indijance in razbojnike. Eno stran smo krstili za Mexico, drugo pa za Texas, a Lepenja je sedaj postala Rio Grande. Nadeli smo si indijanska imena in zase se še spominjam, da sem bila Divji Mustang, pozneje pa Železna pest. Kot vodja »klape« sem morala včasih najprej sama na izvid na neznan pot, če sem hotela ostale popeljati kdaj s seboj. Tako sem nekoč prilezla prav pod strme stene, kjer izvira Lepenja, in lezla po strmem in nevarnem pobočju tik nad globoko strugo. Takrat sem občutila pošten smrtni strah, kajti če bi mi zdrnilo, bi se odkrkljala čez stene naravnost v grmečo Lepenjo. Ko sem preplezala strmino, sem jo urezala kar počez čez dokaj revno gozdičevje in kmalu so me premotile temne luknje v pobočju. Mislila sem, da so vhodi v skrivnostne, še neodkrite jame. Ker sem pomislila, da moja »klapa« ne bi bila navdušena za plezanje tja gor, sem sklenila sama napotiti se do lukenj. Z daljnogledom sem jih nekaj časa opazovala in začela iskati primerno pot do njih. Videla sem, da se jim moram približati od leve strani, ker je bil dostop od drugod nemogoč. Kolovratila sem na neki hrib, da bi se spustila skozi gozd, s katerim je bil poraščen, ter tako prispela na strm travnik. Prečkati bi morala suho strugo hudournika in bi nato v vodoravni črti prišla do prve luknje. V gozd sem se napotila z nemajhnim strahom, kajti bil je divje zaraščen in strm, ponekod sem obtičala med nizkimi smrekami in grmičevjem in po nekaj minut iskala izhod iz zagate. Opraskana in strgana sem končno dospela na plano ter se odpravila v strmino z grmovjem poraščenega travnika. Tu sem doživela prvo srečanje z modrasom, ki je menda spal, kajti ležal je zvit v klobčič in se ni ganil. Hitro sem jo odkurila iz nevarne bližine. Po dolgem sopihanju in plezanju sem uzrla prvo luknjo. A moje razočaranje je bilo neizmerno, ko sem odkrila, da to ni bil vhod v votlino, temveč čisto navaden neumen izvir majhnega potočka, ki se je že po nekaj metrih izlival v Lepenjo. Jezna, utrujena in neprijetnega videza sem se vrnila v dom. Tu so me že vsi v skrbeh čakali, kajti moje potepanje je trajalo celih šest ur. V tistih treh tednih je bilo še mnogo veselih in napetih in nevarnih ter norih pripetljajev. In čeprav sem jo neenkrat izkúpila in bila zaradi svoje prešernosti kajkrat pošteno kregana, bom ohranila bistri Rio Grande z njegovo prelestno okolico v najlepšem spominu.

Av gust BREZAVŠČEK:

Pred volitvami v delavski svet

Kmalu bosta minili 2 leti, ko je bil izvoljen sedanji DS in mu bo potekla mandatna doba, saj bomo 7. aprila 1962 izvolili nov DS. Prav je, da ob tej priložnosti spregovorimo vsaj nekaj besed o dosedanjem delu naših organov delavskega samoupravljanja.

DS kombinata, ki je bil izvoljen 21. maja 1960, je ob izvolitvi štel skupno 45 članov ter mu je bila v letu 1961 podaljšana mandatna doba, tako da lansko leto nismo imeli volitev, temveč smo volili samo nov UO.

Takrat smo izvolili v DS 26 moških in 19 žena, tako da je bilo razmerje 42 % : 58 % v prid moških članov DS. Mladine izpod 25. leta starosti je bilo v DS 13 ali 26 %. Delavcev je bilo 75 %, uslužbencev pa 25 %.

Iz navedenega pregleda se da ugotoviti, da je bil DS skrbno izbran ter da se je pri izbiri pazilo tudi na strukturo, tako da so bili nekako zagotovljeni pogoji, da bo ta DS lahko delal in uspešno opravil svoje poslanstvo. Vendar danes po skoraj dvoletnem delovanju tega organa lahko ugotovimo nekatere stvari, katerim se bo treba v bodoče izogniti, da bomo temu organu zagotovili razvoj, ki bo v skladu z rastjo kombinata, predvsem pa v skladu z razvojem in poglobljanjem socialistične demokracije in prevzemanjem vse večjih pristojnosti, ki jih danes prevzemajo organi delavskega samoupravljanja.

Od izvolitve do danes je imel DS 37 sej, to je povprečno na 17 dni ena seja DS. Na teh sejah je DS največ razpravljal o investicijah, saj je nad 70 sklepov, ki govorijo o investicijah ali o stvareh, ki so z investicijami v neposredni zvezi. Na drugem mestu je organizacija dela in proizvodnje. Temu sledijo vprašanja s področja socialno-tehnične zaščite, stanovanjska problematika, higiensko tehnična in zdravstvena zaščita in ne nazadnje vprašanja s področja nagrajevanja, saj je bilo nad 50 sklepov, ki na ta ali drug način obravnavajo nagrajevanje, od sprejemanja pravilnikov pa do dopolnjevanja in korigiranja, kar smo opravljali vse leto 1961.

Veliko je bilo tudi razprav o pomoči družbeno-političnim organizacijam in ustanovam izven kombinata in razprav o reševanju drugih problemov komunne, za katere je kombinat vseskozi kazal polno razumevanje in pripravljenost za sodelovanje.

Po že ustaljeni praksi so bile seje DS običajno popoldne, zato da bi se teh sej lahko udeleževali tudi ostali člani kolektiva, ki niso v DS. Danes pa ugotavljamo, da so se te ugodnosti posluževali zelo redki člani našega kombinata, saj je bila še udeležba članov DS povprečno skozi vso mandatno dobo le 68 %.

Za takšno nezanimanje je težko najti objektivno opravičilo, saj udeležba udeležencev kaže, da na sejah ne manjkajo tiste delavke,

ki imajo družino in druge resnejše opravke, pač pa so mladinke tiste, ki nam najbolj kvarijo odstotek udeležbe na sejah. Zato bomo morali pri naslednjih volitvah kandidate med mladino skrbneje izbirati ter si zagotoviti soliden podmladek bodočih upravljalcev.

Popolnoma se je že ustalila praksa, da je ves pomembnejši material za seje DS razmnožen in razposlan članom DS, članom UO in predsednikom ekonomskih enot vnaprej, z namenom da bi le-tega po ekonomskih enotah proučili in tako pripravili morebitne predloge, ki naj bi jih prinesel na sejo DS njihov predsednik. Opažamo, da se predsedniki EE še niso v celoti zavedeli svoje vloge zlasti v tistih ekonomskih enotah, kjer so tudi člani DS bolj pasivni. Glede udeležbe na sejah DS je vredno omeniti, da je bila najboljša udeležba na 11. seji, ko smo sprejemali tarifni pravilnik, najslabša pa na 22. seji, ko smo obravnavali pravilnik o pristojnostih ekonomskih enot.

V minulem letu je Delavska univerza okraja Koper organizirala tečaje za izobraževanje članov samoupravnih organov. V letošnjem letu pa tega ni, četudi bi bilo to bolj potrebno kot prej, saj smo z decentralizacijo samoupravljanja in uvedbo ekonomskih enot zajeli v naših samoupravnih organih nad 700 ljudi, kar je skoraj polovica vseh zaposlenih.

Sicer je res, da smo od prvotno formiranih 35 ekonomskih enot prišli danes na 20, vendar je še vedno število članov kolektiva, ki so vključeni v samoupravne organe, tolikšno, da bi bilo takoj po volitvah treba misliti na to, da bomo dali novim članom primerno izobrazbo in napotke za njihovo delo.

Dejstvo, da smo zmanjšali število ekonomskih enot, ni korak nazaj, pač pa dokaz, da smo življenje in delo ekonomskih enot budno proučevali in ukrepali v skladu z interesi podjetja in pravilnim razvijanjem decentraliziranega delavskega samoupravljanja.

Pri DS je delovalo tudi 14 raznih komisij, od katerih je imela vsaka določeno področje dela, aktivnost teh komisij pa je bila v veliki meri odvisna od značaja njihove naloge. Tako n. pr. disciplinska komisija ni mogla prav nič odlašati svojega dela ali drugače lenariti, saj je morala vse svoje delo opraviti v prepisanih rokih in je v svoji mandatni dobi opravila 31 razprav. Pregled teh razprav nam pa pove, da je bilo kaznovanih 15 moških in 16 žena, kar pa ni v skladu z razmerjem zaposlenih moških in žena in nam pove, da so moški večji grešniki kot žene. Od vseh komisij je imela najbolj nevščeno delo komisija za družbeni standard, ker k njej sodi tudi stanovanjska problematika. Uspešno je rešila 44 prošenj. 25 članov kolektiva je dobilo stano-

vanje v novem bloku, 19 pa v stanovanjih tistih članov, ki so se preselili v blok. Nerešenih je še vedno 150 prošenj, ki jih komisija ne more ugodno rešiti.

Komisija za sprejem in odpust je imela 22 sej, na katerih je obravnavala sprejeme in odpuste v smislu pravilnika o delovnih odnosih.

Komisija za norme in akorde je skoraj izgubila svoj pomen, ker je ta pristojnost prešla na ekonomske enote. Investicijska komisija je imela 11 sej, komisija za individualne nagrade pa 7. Veliko dela je opravila tudi tarifna komisija z izdelavo pravilnika o delitvi osebnih dohodkov po sedanjem sistemu.

Delovne so bile tudi ostale komisije, kar bomo podrobneje razbrali iz poročila predsednika DS, ki bo poslano ekonomskim enotam v obravnavo.

Upravni odbor, ki je bil izvoljen na 19. seji delavskega sveta, dne 28. aprila 1961, je štel 11 članov, in sicer 8 moških in 3 ženske ali 6 delavcev in 5 uslužbencev. Do danes je imel 28 sej, na katerih je sprejel skupno 310 raznih sklepov in predlogov za DS podjetja. Udeležba na sejah upravnega odbora je bila mnogo boljša, ker je le-ta zasedal redno v dopoldanskem času. Zato je bilo na teh sejah prisotnih povprečno 80 % članov.

S priključitvijo bivšega podjetja »RIBE« h kombinatu se je število članov DS povečalo za 8 članov, upravni odbor pa za 2. Od volitev do danes so odšli iz našega kombinata trije člani DS, in sicer: Bruno Božič, Francka Marinšek in Boris Müller. Tov. Ciril Zajc, ki je bil tudi član DS, pa je v letu 1960 umrl. Naj na kraju povemo še, da sta DS in UO v času svojega delovanja sprejela skupno 1120 sklepov, nekaj pa jih bo prav gotovo do 7. aprila 1962, saj bo imel UO še najmanj 3 seje, DS pa prav gotovo 2 seji.

Iz teh nekaj številčk lahko razberemo ogromno delo, ki sta ga opravila naš DS in UO. Zato je treba tudi v bodoče posvetiti vso skrb ne samo volitvam, pač pa tudi nadaljnemu delu teh organov. Na organe delavskega samoupravljanja prehajajo še naprej vse večje pristojnosti, ki ne dajejo tem organom samo pravice o odločanju, pač pa nalagajo tudi skrb in odgovornost za pravilno odločanje. To pa je moč doseči le, če so člani DS ali UO svoji nalogi kos, če so o vsem dovolj poučeni. Do tega pa pridejo lahko, če se za stvari zanimajo, če vzamejo sodelovanje v organih samoupravljanja kot častno dolžnost, ki jo dopolnjujeta lastno hotenje in prizadevanje za izobraževanje samega sebe, za razvoj organa, v katerem delajo, in razvoj vsega kombinata.

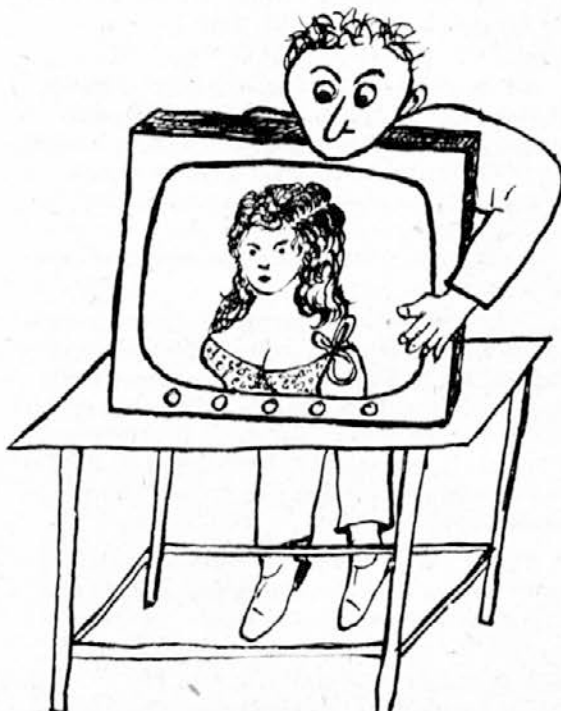
Miro BANOVAČ:

Fluorografija — sredstvo za odkrivanje naših bolezni

Čeprav je preteklo že leto dni od zadnje fluorografske akcije pri nas, so njeni rezultati, ki nam jih je sedaj lepo zbral in sporočil Inštitut za tuberkulozo z Golnika, še vedno zanimivi in pomembni. Ti nas namreč seznanjajo z razširjenostjo bolezni organov prsnega koša, s podvrženostjo ljudi glede na spol, socialno strukturo in starost in z drugimi dragocenimi podatki. Važnost fluorografije pa ni samo v tem, koliko odkrije nepoznanih bolnikov z različnimi boleznimi, temveč tudi v tem, da zanesljivo ugotovi zdravje. Tako redni fluorografski pregledi vsaj za nekaj časa sprost vsakega fluorografiranega posameznika skrbi pred rakom ali tuberkulozo.

Zadnja akcija je pri nas zajela 1219 oseb. Dokončni in preverjeni izvidi so na novo odkrili 4 osebe, ki bolujejo za aktivno pljučno tuberkulozo. Te novo odkrite bolnike je prevzel pod svojo stalno medicinsko kontrolo in tudi na zdravljenje protituberkulozni dispanzer v Kopru. S tem ni rečeno, da so vsi ostali 100 % zdravi. Nekateri imajo na pljučih sledove zazdravljene tuberkuloze, drugi imajo bolezenske spremembe na srcu oziroma velikih žilah, drugi pa zopet razne razvojne napake in deformitete na organih prsnega koša. No, te bolezenske spremembe pa niso za zdaj prav nič nevarne in ne smemo biti zato za-

skrbljeni. Razveseljivo je tudi dejstvo, da ni bil odkrit noben primer rakavega obolenja,

Brez besed

to je bolezeni, ki po svoji nevarnosti daleč prekaša vse ostale.

Če pregledamo starostni sestav obolelih članov kolektiva, bomo ugotovili, da so vsi štirje stari od 30 do 39 let. To pomeni, da je tudi zadnja akcija potrdila že znano pravilo, da tuberkuloza ima najraje to starostno obdobje. Analiza po spolu pa priča o tem, da so ženske odpornejše od moških, saj so od 4 bolnikov kar trije moški. Pri tem je pripomniti,

da je pri nas število žensk precej večje od moških.

Poročilo Inštituta za tuberkulozo vsebuje precej več podatkov, kakor smo jih tu navedli, kajti zajeli smo le tiste, ki so najbolj zanimivi.

Kaj lahko zaključimo iz vsega tega? Nedomno to, da je vsaka fluorografska akcija zelo koristna in da jo moramo zato tudi v bodoče sprejeti z veseljem.

Av gust BREZAVŠČEK:

Čigavi so otroci

Tako nekako bi se lahko vprašali ob razpravi, ki se je razvila na javni tribuni v Izoli, ko je SZDL povabila vse zainteresirane državljane, da bi se pogovorili o usodi otroškega vrtca in njegovih varovancev. Iz poročila upravnice vrtca je bilo razvidno, da je bilo na primer v novembru leta 1961, ko je bil vrtec polno zaseden, v vrtcu dnevno 116 otrok, od katerih ima 88 otrok zaposlenega očeta in mater, 27 otrok ima zaposleno samo mater, eden pa samo očeta. Po socialnem sestavu je 70 otrok iz delavskih družin, 46 pa iz nameščenskih. Od teh mater je 11 nezakonskih ter 45 samohranilk (vdov in razvezanih). Brez staršev, to je obojestranske sirote ni v vrtcu, pač pa jih je 5 pod skrbništvom, to so revčki, za katere starši ne skrbijo, ali pa živijo tako, da je morala skrb za njihove otroke prevzeti družba.

Starši so do maja lani plačevali za vsakega otroka po 2500 din na mesec, od maja do decembra po 3200 din, nato pa po lestvici dohodkov na družinskega člana.

Če so dohodki na člana družine presegali 15.000 din, je veljala oskrba 6610 din na mesec, od 13—15.000 din dohodka so plačali po 5330 din in tako se je lestvica nižala, da so z dohodki od 7 do 9000 din plačali 1560 din, medtem ko so bili vsi z dohodki izpod 7000 din na družinskega člana oproščeni plačevanja vrtca.

Z letošnjim letom je prešel vrtec na ekonomske cene, ki se opirajo na lanskoletno izkušnjo, ko je bilo stroškov na enega otroka za 8 ur s kosilom, malico, učili in vzgojili 10.208 din na mesec. Spričo podražitve artiklov, ki jih vrtec rabi, bodo letošnji stroški 12.500 din na mesec, in prav tu se je zataknilo.

Tu se javlja dvojje načelnih vprašanj, ki so jih na tem posvetovanju obdelovali in sicer ali ne bi mogli doseči nižjih stroškov za varstvo v otroškem vrtcu in pa, kdo je dolžan skrbeti za otroke.

Če upoštevamo, da otrok prebije dve tretjini življenja doma, kjer ga oskrbijo z vsem

ostalim, bi potemtakem celotna oskrba otroka znašala na mesec 37.500 din, kar pa še zdaleč ni res in je nemogoče. Ako pa trdimo, da je vsaka stvar cenejša, če se dela v večjem obsegu, je po tej logiki tudi hrana cenejša, če se kosilo pripravi za 50 ljudi ne pa za pet.

Drugo, še delikatnejše vprašanje pa je, kdo je dolžan za te otroke skrbeti in prispevati. Po vseh naravnih in moralnih normah je to prva dolžnost staršev in da družba tu lahko samo pomaga tam in takrat, kadar starši tega ne zmorejo ali če jih ni. V našem primeru pa ne gre v celoti za take, ki so potrebni pomoči, pač pa gre v mnogih primerih za odnos staršev do otrok in do družbe, gre za grobo izkoriščanje širokogrudnosti naše zakonodaje.

Da ima naša komuna več otrok v rejništvu na Krasu, potrjuje trditev, da za vzgojo otrok nista potrebna ne avto ne televizija, pač pa pravilno ravnanje in iskrena skrb. Tu gre za odločitev, kaj početi s takimi starši, če se jim sploh lahko še reče starši, ki svojih otrok nočejo in ne znajo vzgajati. Ti otroci so pri tujih ljudeh našli tisti topli dom, ki ga jim oče in mati nista znala nuditi. Tudi tu ne gre za socialno šibke družine. So primeri, da si oče in mati privoščita ves komfort in ugodje, otroci pa so v rejništvu, in občina plačuje zanje po 500 din na mesec. Tudi je moral biti otrok popoldan v vrtcu samo zato, da sta oče in mati lahko spala. Število mladoletnih prestopnikov v Izoli je tudi preveliko in nam ne dela časti, ker so ti otroci poleg živih in zdravih staršev brez doma. Skrbstveni organi so za 23 otrok morali prepovedati izplačevanje otroških doklad očetom, ker so ta denar zapravili zase. Takšno življenje v družini brez dvoma prispeva k medsebojnemu odtujevanju, nemogočim razmeram, telesni in duševni zaostalosti otrok.

Pri presojanju kdo in koliko naj prispeva za varstvo otrok v vrtcu, bo nujno upoštevati to, da bodo deležni pomoči družbe tisti, ki so je potrebni, brezdušne starše pa je treba k temu na ta ali drug način prisiliti.

Spomini na delo v brigadi

Mrak se je spuščal na vrsto šotorov, ki so bili v gozdičku edini znak življenja. V dolini pod taborom so se tiho in mirno prelivale vode Krke, božajoč bregove nežno kot mati otroka.

V mraku se ponosno dvigajo stolpi gradu na Otočcu, kakor grozeče in kljubovalne silhuete. Noč pa je črna — grozna.

Na mostu, zaviti v šotorsko krilo, podoben starodavnim vitevom, je stal stražar, brigadir Jože. Strah ga je mučil, toda še bolj ga je mučilo to, da je v taborišču zabava, on pa na straži. Zvoki muzike, ki so prihajali iz taborišča, so ga spominjali na nežni obrazek sekretarke Metke in njun dogovor za nocojšnji ples.

Brigadir Pepe je iz svoje harmonike izvabljal magične glasove in vsi so bili mnenja, da je na tem področju Pepe pravi »as«. Razpoloženje je bilo odlično in plesali so, ne glede na grmičevje in roso, ki se je začela spuščati v tej topli, vendar temni julijski noči.

Komandant, visok rdečelasec, se ni zabaval. Sedel je na klopi ob stari zapuščeni zidnici in premišljeval. Ožji sodelavci, »brigadne miši«, kot se tem v brigadi pravi, so sedeli okoli njega in zvesto delili z njim skrbi.

Zazrl se je po veseli družbi in zadovoljen sam s seboj dejal:

»Fantje od fare, kaj? No, reci kaj, Hazi.«

»Take brigade pa še ne. Delo gre dobro, zabava je pa kar odlična.«

»Kulturni referent si bo gotovo priboril udarniško značko,« je povedal Hazi.

»Ti in tvoja funkcija,« se je oglasila Metka, »ti loviš samo udarnike, ti si krut in gledaš vsakega človeka skozi tisti kos pleha.«

»Točno,« se je nasmehnil Hazi. »Toda pleh vsi vidijo in ko ga bo nosil, bo pokazal svetu kvalitete in vrline, ki jih ni videti napisanih na nosu.«

V tem trenutku je vse utihnilo, še Jože se je začudeno obrnil proti taborišču. Nudil se je zanimiv prizor. Sredi kroga, ogrnjen v namizni prt, je stal brigadir Sraka. Na glavi je imel star ponošen klobuk, na nogah pa Ankin sandale. Podoben je bil staremu senatorju, ko je potegnil izpod prta pergament in s svečanim glasom začel:

»Mi, brigadirji VII. ljubljanske, zbrani okrog tega ognja, ki nas greje, obljublamo, da se bomo složno lotili dela in da bomo šli

s tega dela avtomobilske ceste kot najboljše brigada.«

Pogledal je okrog sebe in jezno nadaljeval:

»Kaj bulite vame, recite nekaj, ali sem mar tako lep?!« Začel je nato ogledovati samega sebe.

»To je svečanost in jaz sem se svečano oblekel. Je jasno? Ne, to ni zopet ena mojih šal, če pa ne verjamete, bom sam napovedal tekmovanje vsem združenim brigadam.« Dostojanstveno se je obrnil h komandantu, dvignil desno roko kot Indijanci za prisego in z globokim basom izustil: »Prisegam.«

Tisto noč so vsi pozno zaspali. Tine, ki je vedel, da je problem in da s svojimi prestopki ni najbolj cenjen, je sklenil dati zaobljubo k razpisu tekmovanja. Metka je dolgo razmišljala, ali naj še naprej daje obljube za ples ali za tekmovanje.

Hazi je z beležko na kolenih vso noč računil in osvajal knjigo norm. Komandantu se je tisto noč sanjalo, kako nad njegovim šotorom plapola prehodna zastava in da jo hoče ukrasti.

Novi dan je prinesel nov, nenavaden prizor. Ko se je Tine vračal od reke, kjer se je umival, je zagledal tovariše, ki so v koloni po eden stopali mimo komandanta z dvignjeno desno roko in izgovarjali: »Obljuba mojega sodelovanja.«

Udarili so krampi, lopate so nakladale kubike in kubike, padala so drevesa. Pokrajina je menjala svoj lik. To vzdusje, pomešano z znojem 120 ljudi, je ustvarjalo in gradilo novo cesto, novo bodočnost.

Ni bilo garanje, bilo je veselje in sloga; ni bilo mučenje, bila je zavest.

Mnogo je bilo takih dni in mnogo takih večerov, ko so drug drugemu in tudi samemu sebi prisegali in obljubljali.

Takrat je tudi Jože zaplesal z Metko najlepši tango svojega življenja, in Metka je obljubila, da bo z njim še zaplesala.

Brigada je častno izpolnila svojo nalogo, vsak posamezni brigadir pa svojo zaobljubo. Tudi Sraka je ponosno nosil značko udarnika.

Zelo verjetno da Sraka, ko je sedaj zopet Pino, kot je bil pred odhodom v brigado, kadar daje kakšno obljubo ali zagotovilo, ne obleče več svečane obleke. Ostalo pa je odprto vprašanje, ali bo Jože plesal z Metko ali pri Metki.

Brigadirka Kariola

Miro ŠTRANCAR:

Nasveti za nogometne tekme

Nobeno tekmovanje oziroma tekma nima veljave, če igralec-športnik ne obvlada naslednjih načelnih pravil:

1. teknuj samo v primeru, če si popolnoma

zdrav, treniran in spočit;

2. dan pred tekmo si privošči uro ali pa dve športa za razvedrilo;

3. vselej skrbi za pravilno prehrano, dober

zrak in redno spanje — kakor vsak dan tako tudi v dnevih tekmovanja;

4. ne použij, kolikor ti nudijo in kolikor moreš, temveč kolikor potrebuješ; to velja tudi za pijače;
5. glavni obrok hrane (na primer kosilo) použij tri ure pred startom;
6. na igrišče pridi pravočasno, da se boš v miru pripravil; na tri stvari moraš misliti: na opremo, ogrevanje in koncentracijo; ne pozabi, da se borba ne začne šele s startnim strelom, temveč s temeljito pripravo;
7. ne poslušaj priložnostnih svetovalcev; tudi trener je imel dovolj priložnosti, da ti je povedal svoje.

Za ponazorilo, kako si predstavljamo dobro vzgojenega športnika, navajam nekaj njegovih lastnosti:

1. šprotnik igra pošteno,
2. zna mirno dobiti,
3. zna mirno zgubiti,
4. se ne baha,
5. ne odneha,
6. ne išče izgovorov pri neuspehu,
7. igra, kot zmore,
8. uživa zabavo,
9. ceni igro bolj od številčnega rezultata.

Splošno je znano, da so uspehi športnega kolektiva v veliki meri odvisni od znanja in sposobnosti trenerja. Zato razlikujemo: trenerja kot učitelja, trenerja kot vzgojitelja in trenerja kot organizatorja.

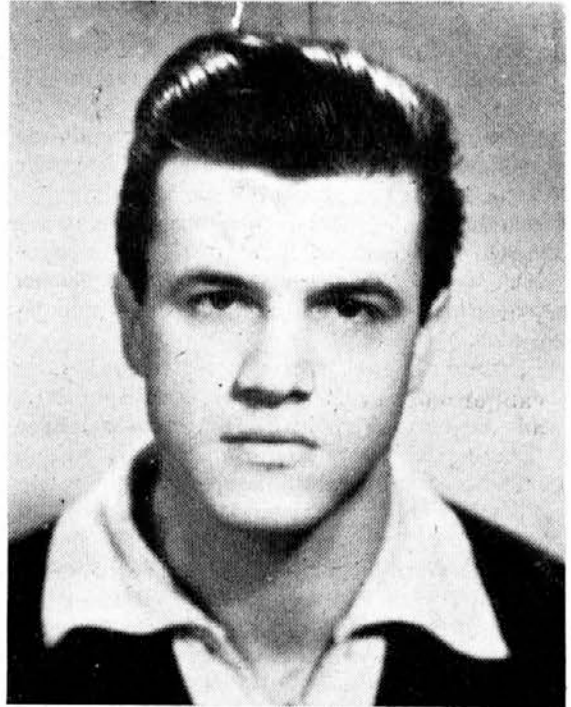
Trener kot učitelj: zamišljamo si izobraženega človeka, ki ima znatno več znanja od učencev. Pri tem trenerju gre najprej za športno-tehnično znanje. Sposoben mora biti, da zna sleherno vajo.

Trener kot vzgojitelj: Vzgoja sloni na zgledu, zaupanju, avtoriteti. Igralci ocenjujejo svojega trenerja veliko bolj po zgledu kakor po govorjenju. Zato imajo trajne vzgojne uspehe samo taki vzgojitelji, pri katerih vlada skladnost med mišljenjem, govorjenjem in dejanji.

Tako nam bo razumljivo, da pričakujemo od športnega trenerja vsaj resno prizadevanje, da živi tudi sam tako, kakor naj bi živel pravi športnik.

Trener kot organizator: Sposobnost trenerja se kaže tudi v dobri organizaciji pravilne in redne vadbe. V ta namen iz-

dela perspektivne učne načrte treniranja, na podlagi teh pa podrobne učne načrte za vsako uro posebej. Za realiziranje načrtov izdelava urnik, vodi pa tudi dnevnik dela in evidenca o udeležbi igralcev. Pri tem ne sme

**Trener nogometnega kluba »Delamaris«
Avgust Sorgo**

pozabiti na zdravniške preglede, na občasno preverjanje fizične kondicije in na poskusne tekme v predtekmovni sezoni.

Če ne more vsega dela opraviti sam, si poišče zanesljive pomočnike. Pomembna naloga, ki jo je treba pravilno organizirati (na katero pa nekateri premalo mislijo!), je skrb za vzgojo naraščaja.

Trener, ki dela načrtno, bo pravočasno predlagal vodstvu športnega kluba nabavo nove opreme, novih rekvizitov. Zanimal se bo za higienično ureditev garderob in kopalnic, česar pri nas še nimamo.

Zato se bo moralo vodstvo kluba pozanimati, da tudi ta objekt čimprej dobimo, ker je sedanje stanje, ko se igralci preoblečejo na starem igrišču oziroma v stari garderobi in šele nato odidejo en kilometer daleč na novo igrišče, postalo že nemogoče.

Zvonko GRAHEK:

Gospodarski abecednik

(Nadaljevanje)

Marža (v francoščini marge = razmah) je razlika med nabavno in prodajno ceno. V ožjem smislu je to pribitek določenega zneska na nabavno ceno, da dobimo potem

prodajno ceno. S tem pribitkom krije trgovina svoje stroške in ustvarja dohodek.

Mezda je plačilo, ki ga kapitalist daje delavcu za uporabo njegove delovne sile. To plačilo je lahko določeno po času ali po učin-

ku. Kapitalist kupuje od delavca njegovo delovno silo kot neke vrste blago. Cena te delovne sile je odvisna od ponudbe in povpraševanja.

Mezdni odnos je odnos med kapitalistom - delodajalcem in delavcem, ki mu prodaja svojo delovno silo. To pa ni odnos ljudi-sodelavcev, katerih vsak ima pravico na vrednost svojega dela. Delavec v tem odnosu ima pravico samo na ceno, po kateri je pristal, da proda svojo delovno silo. Z vsemi sadovi tega dela razpolaga kapitalist. Delavec je torej v tem odnosu neenakovreden in neenakopraven partner.

Narodni dohodek je novo ustvarjena vrednost. Ugotavlja se tako, da se od celotnega dohodka odbijejo materialni stroški ter stroški za amortizacijo in investicijsko vzdrževanje. Med materialne stroške v tem pogledu ne spadajo razni prispevki, članarine, zavarovalnine.

Norma (latinsko: mera, merilo, pravilo) se pri delu imenuje delovni učinek, ki ga naj v določenem času in pri racionalni uporabi materiala in sredstev doseže delavec ali skupina delavcev. Razlikujemo časovne norme, kjer je merilna enota čas, ter količinske norme, kjer je merilna enota količina. Izkustvene (empirične) norme so tiste, katere določimo na osnovi lastnih ali tujih izkušenj. Statistične so tiste norme, ki jih določimo na podlagi statističnih podatkov daljšega obdobja. Tehnične norme so tiste, ki jih določimo na podlagi strojnih kapacitet ter analiziranega tehnološkega in organizacijskega procesa.

Normativ je predpisana maksimalna poraba materiala, časa ali energije za določeno enoto proizvoda.

Obratna sredstva so tista sredstva, ki se obračajo v proizvodnji oziroma poslovanju in tam spreminjajo svojo obliko. Ta sredstva nastopajo v obliki materiala, drobnega inventarja, embalaže, polizdelkov, gotovih izdelkov, obveznosti in terjatev ter denarni obliki. Zadostna obratna sredstva so pogoj za nemoteno poslovanje. Pri poslovanju moramo zaradi tega paziti, da se nam obratna sredstva kje prekomerno ne nako-pičijo — ali v obliki zalog ali v obliki terjatev —, kajti potem obstaja nevarnost, da nam teh sredstev na drugem področju zmanjka, na primer za plačilo obveznosti. Pravilno oziroma čimhitrejšje obračanje obratnih sredstev je zato ena od osnovnih poslovnih nalog vsakega gospodarjenja. Uspešnost obračanja obratnih sredstev se izkazuje s koeficientom obračanja. Koeficient obračanja izračunamo tako, da promet obratnih sredstev delimo s povprečno zalogo teh sredstev. Čim večji je ta koeficient, tem boljša je uporaba obratnih sredstev. Zaradi tega je kopičenje zalog materiala, izdelkov ali terjatev negativen gospodarski pojav.

Osnovna sredstva so tista sredstva, ki nam rabijo kot sredstvo za delo. V materialni obliki se pojavljajo v obliki prevoznih sredstev, zgradb, strojev, naprav in velikega inventarja. Za razlikovanje, kaj je drobní inventar, ki sodi med obratna sredstva, in kaj veliki inventar, ki sodi med osnovna sredstva, je načelo, da je drobní inventar tisto sredstvo za delo (orodje), ki je vredno manj kot 10.000 din, lahko pa je tudi dražje, a v tem primeru ne sme trajati več kot eno leto. Pri osnovnih sredstvih ločimo nabavno vrednost, ki je enaka nabavni ceni, povečano za transportne, druge odvisne in montažne stroške, in sedanjo vrednost, ki se kaže v razliki po odbitku odpisov od nabavne vrednosti. Osnovna sredstva lahko nastopajo tudi v denarni obliki. Ta se imenujejo denarni del osnovnih sredstev. Ta sredstva nam rabijo za nabavo novih osnovnih sredstev v materialni obliki.

Poslovna sredstva imenujemo obratna in osnovna sredstva skupaj.

Osební dohodek je zaslužek, ki ga prejme delavec kot nadomestilo za vloženo delo. V pogojih samoupravljanja namreč v podjetjih ni več nikogar, ki bi imel pravico določati nam plačo oziroma koliko bomo zaslužili. Pogoje in merila nagrajevanja določamo mi sami s pravilniki o delitvi osebnih dohodkov. Dohodek podjetja se prav tako deli, kot določimo s pravilnikom o delitvi čistega dohodka: na del, ki je namenjen članom kolektiva (osebne dohodke) in del, ki je namenjen za usposobitev sredstev za delo in družbeni standard (sklade).

Rabat je znesek, navadno izražen v odstotku, ki predstavlja popust trgovcu od prodajne cene, ki je določena. Trгоvec z rabatom krije svoje stroške in ustvarja svoj dohodek. Razlikujemo grosistični rabat, namenjen veletrgovskim podjetjem, in detajlistični rabat, namenjen maloprodajnim podjetjem.

Regres pomeni povračilo določenih stroškov oziroma dela cene. Institucija regresa je zaščitna mera. Osnovno načelo stabiliziranega gospodarstva so enotne cene. Kadar pa obstajajo razlogi, da bi določene gospodarske panoge imele pravico do ugodnejših cen, se namesto dvojnih cen tem panogam prizna pravica do regresa na ceno. Podjetja naše panoge imajo pravico regresa na nafto in popravila ribiških ladij, na belo pločevino, sladkor in stekleno embalažo. Regres se priznava le na podlagi verodostojnih dokumentov.

Rentabilnost je poslovna uspešnost. Poslovna uspešnost je cilj vsake gospodarske dejavnosti. Zaradi tega je ugotavljanje stopnje rentabilnosti ena od osnovnih ekonomskih dejavnosti. Obstajajo številna merila rentabilnosti. Najčešče se uporablja razmerje

med celotnim dohodkom in doseženim dohodkom oziroma dobičkom.

Reprodukcija je ponovno vračanje sredstev v proizvodnjo. Kratkotrajna in kratkovidna bi bila tista dejavnost, ki bi samo enkrat vložila sredstva za izvršitev nekega procesa proizvodnje.

Miro BANOVAČ:

Vprašanja in odgovori

Vprašanje: Že večkrat sem si zastavila vprašanje, ki mu ne vem odgovora: Zakaj občina Izola nima svojega praznika. Kolikor je meni znano, imajo vse občine svoj praznik, katerega temelj je največkrat — mogoče celo vedno — pomembnejši dogodek iz NOB. O tem smo se že pogovarjali tudi v oddelku, vendar nismo prišle nikoli do pravega zaključka. Prosim vas, da nam to pojasnite v »Našem glasu«, ker sem prepričana, da bo ta odgovor zanimal večino članov našega kolektiva. (Radovedna)

Odgovor: Vprašanje smo odstopili občinskemu odboru SZDL, katerega predsednik tovariš Jože Cesar nam je odgovoril takole:

»Odbor za proslavo 20. obletnice revolucije jugoslovanskih narodov pri občinskem odboru SZDL Izola je v letu 1961 na svojih sejah večkrat razpravljal o potrebi, da se tudi pri nas proglasi in praznuje občinski praznik, ker je naša občina res ena od redkih, ki svojega praznika še nimajo. V ta namen je občinski odbor Zveze borcev imenoval komisijo, katere predsednik je tov. Srečko Čebren, da zbere podatke o važnih dogodkih na območju občine Izola, ki bi prišli v poštev kot osnova za praznik. Komisija je svoje delo uspešno opravila in ni zato sedaj nobene ovire za proglasitev.

Po predlogu komisije naj bi se proglasil za občinski praznik eden od dnevov med 8. in 12. septembrom, ker so v tem času leta 1943 partizanske enote prvič osvobodile Izolo. Občinski odbor ZB NOV Izola bo tako utemeljen predlog odstopil občinskemu ljudskemu odboru, ki bo o njem dokončno odločil.

Pripomniti je še, da se je rešitev tega vprašanja pri nas toliko zavlekla predvsem zaradi nameravane združitve obalnih občin. Ker je ta združitev sedaj odpadla, ni več nobene ovire za toliko pričakovano proglasitev občinskega praznika.

Vprašanje: Večkrat je bilo v kombinatu že govora, da bomo ustanovili fotoamaterski krožek, kateremu bi sindikalna organizacija pomagala pri nakupu najosnovnejših naprav. Ker je interesentov precej, vas prosimo, da nam pojasnite, če bo krožek res ustanovljen in na kolikšno pomoč sindikalne organizacije lahko računamo. (Fotoamater)

Odgovor: Res je, da smo v kombinatu

Nenehna proizvodnja je mogoča zaradi tega, ker stalno vlagamo nova sredstva v proizvodnjo. Enostavna reprodukcija je tedaj, ko vlagamo v proizvodnjo iz prejšnjega proizvodnega cikla iztekla sredstva. Rastrojena reprodukcija pa nastopa tedaj, če vlagamo v obratna in v osnovna sredstva povečana nova sredstva.

že govorili o fotoamaterskem krožku in o vlogi sindikalne organizacije na tem področju. Res je tudi, da se je na vabilo v »Našem glasu« ogasilo nekaj interesentov, vendar ni prišlo do danes do kakšne večje aktivnosti. Zakaj? Po nasvetu naše sindikalne organizacije so bili nekateri naši komercialisti zadolženi za sestavo predračuna stroškov za nabavo najnujnejših naprav na podlagi cen v trgovinah s fotomaterialom. Na žalost pa ti naši tovariši, ki so tudi sami interesenti za krožek, niso opravili prevzete naloge, čeprav ta ne predstavlja nobenih posebnih težav.

S postavljenim vprašanjem smo se ponovno obrnili na pisarno sindikalne organizacije. Odgovor je bil kratek in jasen: »Fotoamaterji naj prinesejo predračun, pa bo naš odbor o njem razpravljaj.« To stališče je vsekakor pravilno in umestno. Fotoamaterji morajo namreč povedati, kaj želijo in šele nato lahko zahtevajo odgovor. Ni dovolj, če rečemo: »Potrebujemo take in take naprave.« Povedati pa moramo, koliko te stanejo, kajti pristojni organ (odbor sindikalne organizacije) ne bo sklepal o koristnosti in nabavi posameznih predmetov, ampak o znesku, ki je za to potreben, saj ta ne bo previsok, ker fotoaparat smo že dobili od bivšega podjetja »Riba«.

Upajmo, da se bodo tovariši komercialisti, ljubitelji fotografije, malo potrudili ter končno predložili zahtevani predračun. Naša sindikalna organizacija bo verjetno ugodila željam naših fotoamaterjev in jim omogočila dejavnost, ki bo brez dvoma koristila v eni ali drugi obliki vsem članom kolektiva.

Podjetju „Delamaris“ Izola

Ob zaključku proslav v počastiev 20-letnice ljudske revolucije in 20-letnice ustanovitve JLA izvolite sprejeti moje prisrčne in tople čestitke ter želje za nadaljnji in še uspešnejši napredek Vašega kolektiva.

Ob tej priložnosti se Vam v imenu vojakov in starešin, ki so obiskali Vaš delovni kolektiv, najlepše zahvaljujem za iskren in topel sprejem.

Postojna, 25. decembra 1961

Polkovnik

Vojin Vojinovič

Popravek

Pri prepisovanju z rokopisov se nam je v zadnji številki »Našega glasa« pri članku »Iščemo srečnega dobitnika« vrnila pomota v prvem odstavku, tako da je namesto »DADINA« zapisano nepravilno »kocke Dada«. V isti številki je v članku »Vedno več nas je« tipkarski škrat ponagajal v četrtem odstavku, kjer je pred besedo »alufolije« izpuščena beseda »uvožena«.

Cenjene bravce prosimo, da popravek upoštevajo in oprostijo napaki.

Uredništvo

Najnovejši naslov

Z bližnjega vzhoda smo prejeli pismo, naslovljeno takole:

Messrs. DELAMARIS Kombinat Konzervne
Industrie
IZOLA
Rok Trajanja 12 mesecev,
YUGOSLAVIE

Srečno smo preživeli 5. februar, napovedani dan konec sveta. Kaže, da bomo imeli težave, ko nam ljudje iz dežele prerokov napovedujejo še samo 12 mesecev življenja. Upamo, da nam bodo pravočasno tudi ta rok podaljšali.

Rešitev križanke iz prejšnje številke

V o d o r a v n o : 1. krop, 5. proboj, 7. trase, 8. at, 10. primati, 12. RU, 14. prača, 15. gruča, 18. hroma, 19. omika, 21. droga, 22. al, 23. sr., 25. pleša, 26. Ob, 28. op, 30. Rene, 31. Roma, 33. TT, 34. ka, 36. rokav, 37. on, 39. VS, 41. roden, 42. Erato, 45. redar, 46. pravo, 48. tapir, 49. in, 50. dobitok, 53. eo, 55. gorak, 56. mlinar, 58. Abin.

N a v p i č n o : 1. krama, 2. rosa, 3. obet, 4. Po, 5. priča, 6. ja, 7. trama, 9. truma, 10. proga, 11. Ig, 13. učilo, 14. prošek, 16. ro, 17. ak, 18. hren, 20. as, 21. dleto, 24. roman, 25. prt, 27. brodar, 29. pav, 32. oker, 35. Avari, 36. Rodik, 38. ne, 40. Stane, 41. repek, 43. Rp, 44. ov, 45. ratar, 47. od, 48. tiran, 51. ogib, 52. boni, 54. OM, 57. la.

Sorazmerno lahka križanka v prejšnji številki je zavedla reševalce, tako da v svojih možganih niso odprli vseh registrov in so zato storili več nepotrebnih napak. Od deset prejetih rešitev so bile pravilne samo tri. Križanko so pravilno rešili: Stane Blatnik, Silvano Kaligarič in Toni Bubola. Sreča se je tokrat nasmehnila Silvanu Kaligariču, ki je na ta način dobil svoj paket.

NAGRADNA KRIŽANKA

V o d o r a v n o : 1. priimek znamenitega ruskega pisatelja, 7. načrti tal, 13. oddelek, predal, 15. lep, 16. oznaka za neznanca, 18. dotok, priliv, 20. gledanje, 21. skrajšan stari naziv slovenskega tednika (Petkova panorama), 22. steza v snegu, 24. dva soglasnika, 25. rahel, šibak, 27. pesniška oblika veznika, 28. nadav (mn.), 29. zanos, polet (dv.), 31. preveč drag, 33. enota za moč električnega toka, 35. ravén, višina, 36. primorska pokrajina, 37. moško ime, 39. okoreli, odreveneli, 40. števnik, 41. lesena ograja, 43. ime rimskega cesarja, 45. vrsta maščobe, 46. visoka ravan v Armeniji, 48. prislov, 50. priimek velikega pomorskega stratega, 52. špansko žensko ime, 53. vsota vrednosti, uporabljenih za dobivanje presežne vrednosti z izkoriščanjem meznega dela, 55. različna soglasnika, 56. predlog, 57. močvirska ptica, 58. predlog, 59. kratica prosvetnega društva, 60. običajna, 61. enota teže, 63. kanal, 65. žensko ime, 66. vest,

novost, 68. enote časa, 69. otipavanje, 71. pokrivalo, 72. nekatere, 74. domača žival, 76. moško ime, 78. velike posode, 79. slog, 80. majhni delci snovi, 82. severnoameriška država, 84. deli pohištva, 85. kratica Zveznega izvršnega sveta, 86. kratica za Zvezo študentov, 88. hunski vojskovodja, 89. kazalni zaimek, 90. vrsta, 91. nemški predlog, 92. dokazna sredstva, 94. znamenito pesniško delo, 97. stavčna nikalnica, 98. morski pojavi, 99. redki, ki jih je treba iskati, 101. italijansko »vhod«, 102. priimek znanega italijanskega televizijskega napovedovalca.

N a v p i č n o : 1. matematični pojem, 2. kratica slovenskega dnevnika, predhodnika »Dela«, 3. orodje žanjic, 4. zadetek pri tomboli, 5. oksid, 6. kratica našega podjetja za letalski promet, 7. tržni prostor, 8. junak nestetih srbskih šal, 9. morski pojav, 10. urejenost, 11. veznik, 12. cesarstvo, 14. prislov časa, 15. vrsta mamila, 17. napolnjena s teko-

čino, 19. velik ogenj, 20. zgornja plast paleozoika, 21. preganjanje, 23. napravi za zaviranje, 26. različna soglasnika, 28. grški bog, zaščitnik umetnosti, 30. medmet, 31. šiba, palica, 32. grenkega okusa, 34. dva soglasnika, 38. najvažnejši del žitne rastline, 38. ptica ujeda, 41. predlog, 42. hiter, nagel, 44. vrsta piva, 47. pozitivne elektrode, 48. prekop, 49. ime tovarne v Rovinju, 51. osoljeni, 53. kovanje, 54. tuje žensko ime, 57. ptica govornica, 58. nerabljena, 59. prenašanje, 60. glasbeni znaki, 61. ne naostreni, neošiljeni, 62. ogljikova spojina, 63. skrnina, 64. veznik, 66.

žensko ime, 67. surovina za barve, 68. naročene, 70. izgube, polomi, 71. glej 48. navpično (mn.), 73. izpah glasu (slovn.), 75. začetnici slovenskega pisatelja, 77. veznik, 78. močne palice, 79. kratica za »starejši«, 81. ime našega mesta, 83. zid brez repa, 84. obrtnik, 87. prebivalec severne dežele angleškega otoka, 89. prislov, 92. darilo, 93. tuje žensko ime, 95. jadranski otok, 96. pripadnik skupine starih Slovanov, 98. kratica za vojaško tožilstvo, 100. italijansko »jaz«.

Rešitve pošljite uredništvu »Našega glasa« do 25. marca 1962.

